

Vlaams
Parlement

vergadering **C301**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 1 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de saneringsplicht bij bodemverontreiniging veroorzaakt door derden – 3252 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verhalen van de kosten voor het opruimen van illegaal achtergelaten afval – 3301 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de berekening van de dossiertaks voor het indienen van een administratief beroep met betrekking tot de omgevingsvergunning – 3262 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de digitalisering van het omgevingsloket – 3266 (2020-2021)	15
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de pfas-normen – 3315 (2020-2021)	18
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het ondergrondse ruimtegebruik – 3383 (2020-2021)	26
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van wolven in Vlaanderen – 3387 (2020-2021)	29
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het meten van het grondwatergebruik van de landbouwsector – 3255 (2020-2021)	37
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over nog niet ontwikkelde signaalgebieden – 3391 (2020-2021)	40
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over strengere mestnormen – 3397 (2020-2021)	43
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de waterkwaliteit in Vlaanderen en de impact ervan op de ons omringende landen – 3460 (2020-2021)	46
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de tussentijdse evaluatie van het luchtbeleidsplan – 3583 (2020-2021)	

- VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opsporing van roetfilterfraude
– 3586 (2020-2021)
- VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de 'groene flitspalen' in de strijd tegen roetfilterfraude
– 3620 (2020-2021)
- VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het meten van verkeersemissies via 'remote sensing'
– 3645 (2020-2021) 49
- VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitstel van de deadline voor kunstmestregistratie
– 3572 (2020-2021) 57

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de saneringsplicht bij bodemverontreiniging veroorzaakt door derden – 3252 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verhalen van de kosten voor het opruimen van illegaal achtergelaten afval – 3301 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Ik zal starten met een situatieschets: op 3 februari 2021 werden een aantal inwoners van Willebroek geconfronteerd met een illegale lozing van vloeibare koolwaterstoffen in een gracht. Niettegenstaande deze inwoners de hulpdiensten onmiddellijk hebben verwittigd, kon de politie noch de gemeentelijke milieudienst de daders tot op heden opsporen.

Tot grote verbijstering van de boordegenaars van deze gracht kregen zij reeds twee dagen later een bevel van hun burgemeester in de bus waarin zij werden aangemaand om onmiddellijk op hun kosten een bodemonderzoek en -sanering uit te voeren. Een aantal van deze eigenaars, voor wie deze kosten oplopen tot 20.000 euro, zijn gewoonweg financieel niet bij machte om gevolg te kunnen geven aan deze aanmaning.

Ik wil niet met de vinger naar de burgemeester wijzen, want het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 laat op dit ogenblik de burgemeester immers geen keuze en is onverbiddelijk voor deze in wezen onschuldige eigenaars.

Als er ernstige bodemverontreiniging wordt vastgesteld op een perceel grond waarop een omgevingsvergunningplichtige inrichting wordt geëxploiteerd, dan kan de exploitant van deze inrichting of de eigenaar van deze grond onder bepaalde omstandigheden, in toepassing van artikel 12§2 en 14 van het Bodemdecreet, respectievelijk vrijgesteld worden van de verplichte uitvoering van een bodemonderzoek en/of -sanering, of beroep doen op de financiële draagkrachtregeling om de financieringslasten die voortvloeien uit een bodemsanering in de tijd te spreiden indien alsnog een bodemsanering wordt opgelegd.

Wanneer derden echter een bodemverontreiniging veroorzaken op een onbebouwd perceel grond van een particulier, waarbij de identiteit van de vervuilers zoals in Willebroek niet kan worden achterhaald, dan dient de burgemeester van de gemeente waar deze grond is gelegen te handelen overeenkomstig de in de artikelen 74 tot en met 82 van het Bodemdecreet beschreven procedure "Behandeling van bodemverontreiniging bij schadegevallen".

Uit de strekking en de inhoud van de hoger geciteerde schadegevallenregeling blijkt dat de gewone particulier wiens onbebouwde grond door onbekenden werd verontreinigd en die door een burgemeester op basis van de hoger beschreven schadegevallenprocedure wordt aangemaand om over te gaan tot een bodemonderzoek en -sanering geen juridische mogelijkheid heeft tot het indienen van een verzoek om vrijgesteld te worden van een bodemonderzoek of -sanering, en evenmin beroep kan doen op een financiële draagkrachtregeling.

Minister, u begrijpt dat een dergelijke schadegevallenregeling niet alleen uitermate onbillijk is ten opzichte van onschuldige grondeigenaars, maar er ook voor zorgt dat mensen geen enkele bereidheid meer zullen vertonen om nog zware bodemverontreinigingsincidenten te melden bij de overheid. Je zou maar gek zijn als je

voortaan weet dat je, zoals in Willebroek, als onschuldige eigenaar die toch wel hoge saneringskosten moet betalen.

Bent u op de hoogte van deze eigenaardige situatie in het Bodemdecreet?

Kunt u verduidelijken op welke gronden deze toch wel ongelijke behandeling van grondeigenaars is gesteund?

Bent u bereid om de door de artikelen 74 tot en met 82 van het Bodemdecreet opgelegde procedure "Behandeling van bodemverontreiniging bij schadegevallen" in die zin bij te sturen dat een particuliere eigenaar wiens onbebouwde grond door onbekende derden werd verontreinigd voortaan ook om de gunst van vrijstelling van een bodemonderzoek en -sanering zou kunnen verzoeken, alsook de gunst van de financiële draagkrachtregeling zou kunnen genieten indien deze alsnog tot bodemsanering zou worden verplicht?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Mijn vraag ligt in dezelfde lijn als die van de heer Claes. Hij heeft intussen al geduid met welke situatie we begin februari werden geconfronteerd. In Willebroek werden eigenaars van een privéterrein met een vervuiling op hun terrein geconfronteerd. Ze hebben dit netjes gemeld. Men kwam ter plaatse en deed de eerste ingrepen, maar vervolgens bleek dat diezelfde eigenaars de rekening kregen. Het is uiteraard nooit motiverend om meldingen te doen als men het risico loopt om vervolgens de rekening gepresenteerd te krijgen.

Dat is een voorval, minister, collega's, maar we weten allen dat dit niet het enige voorval is. We kennen allemaal nog wel andere situaties, denk ik, waarbij zelfs massaal afval gedumpt wordt. Ik denk onder andere aan gevallen met drugsafval dat op privéterreinen wordt achtergelaten, waardoor de eigenaar in benarde situaties terecht kan komen.

Er zijn mogelijkheden waarbij de eigenaar de kosten later wel kan verhalen op de veroorzaker, maar dan is het natuurlijk cruciaal dat de veroorzaker ook gevonden wordt. En dat is in veel van deze gevallen niét het geval. Het onrechtvaardigheidsgevoel is bij deze mensen dus bijzonder groot. Ik denk dat we er begrip voor kunnen opbrengen dat dit tot heel lastige situaties kan zorgen, en dat je er als eigenaar machteloos tegenover staat om dit te voorkomen, of – als het zich heeft voorgedaan – om hier een strijd tegen aan te vatten. Afhankelijk van de vervuiling, en afhankelijk van de hoeveelheid kunnen die kosten ook wel serieus oplopen. Met andere woorden, we hebben hier een verhaal van onrechtvaardigheid, maar er is ook wel de bezorgdheid dat we hiermee burgers demotiveren om zelf hun signaal-functie, en hun burgerfunctie, goed uit te voeren. Ze weten eigenlijk niet welke gevolgen dit allemaal kan hebben. In die zin worden ze eerder aangezet om te hopen dat de overheid misschien zelf iets opmerkt en vanuit het oogpunt van openbare orde, veiligheid of gezondheid zal optreden.

Minister, de vraag is nu dus waar dit vandaan komt, en of de interpretatie zoals ze vandaag gebeurt inderdaad zo eng bekeken moet worden, dan wel of er eventueel andere oplossingen zijn.

In deze zin wil ik dan ook mijn vragen stellen:

Eén: welke regelgeving zorgt ervoor dat de kosten voor het opruimen van illegaal achtergelaten afval of lozingen voor de rekening zijn van de eigenaar van de grond waar het afval of de lozing gevonden is? Ik weet dat het bodemdecreet daar een duidelijke paragraaf over schrijft, maar is dat het enige, of zijn we ook door andere regels nog meer belemmerd?

Twee: wanneer kan of moet een lokale en/of bovenlokale overheid de opruiming en/of het herstel op privéterrein voor haar rekening nemen? Welke mogelijkheden zijn daar, of in welke gevallen moeten zijn dat op zich nemen?

Drie: bent u het idee genegen dat het vanaf een bepaalde omvang van kosten de overheid deze opruiming voor haar rekening neemt om op deze manier een snelle en correcte uitvoering van sanering te verzekeren? Ik begrijp dat – door het feit dat we hier op privéterrein zitten – de vraag zich stelt of het van de eigenaar zelf is, of niet. Maar ik denk dat daar in de meeste gevallen wel een duidelijk onderscheid te maken is, zeker als het een zekere omvang heeft. Vandaar ook de vraag wat uw standpunt daartegenover is.

Vier: in bepaalde gevallen kan de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) ook tot ambtshalve sanering overgaan. Wat zijn de voorwaarden daarvoor en kan erover nagedacht worden om die eventueel aan te passen zodat in geval van illegale lozingen door derden op privéterrein hiervan gebruik gemaakt kan worden indien die mogelijkheid nog niet zou bestaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's, voor de vragen. Ik zal misschien eerst antwoorden op de algemene vraag, over welke regelgeving er bestaat, die ervoor zorgt dat kosten voor het opruimen van illegaal achtergelaten afval, of lozingen, voor rekening zijn van de eigenaar van de grond.

Daarvoor moet ik verwijzen naar het Bodemdecreet en meer bepaald de artikelen 11 en 22, die bepalen wie saneringsplichtig is, weliswaar volgens een getrapte plicht. Indien er op de grond waarop de verontreiniging tot stand kwam een exploitant is, dan is het de exploitant. Zo niet, is het de gebruiker. Bij gebreke van een exploitant of gebruiker is het de eigenaar. We moeten hier ook wel duidelijk het onderscheid maken tussen saneringsplichtig, en saneringsaansprakelijk. Als de veroorzaker van het illegaal achterlaten van afval, of van lozingen, bekend is, dan is hij de saneringsaansprakelijke, en kunnen de kosten uiteraard op hem verhaald worden.

Volgens artikel 12 van het Materialendecreet moeten zowel de achterlater van de afvalstoffen als de eigenaar van de grond waar de afvalstoffen worden achtergelaten, ervoor zorgen dat de achtergelaten afvalstoffen worden verwijderd zodat er geen gevaar is voor de gezondheid van de mensen.

Deze regeling is zeker niet uitzonderlijk. De saneringsplichtregeling binnen het Bodemdecreet is een uitwerking van het eigenaarsrisico zoals bepaald in het Burgerlijk Wetboek. Het onroerende goed maakt deel uit van het vermogen van de eigenaar, zodat het ook logisch is dat niet in eerste instantie de gemeenschap maar wel de betrokkene zelf het nodige doet om zijn vermogen intact te houden door het nemen van de gepaste maatregelen.

Wanneer bijvoorbeeld je muur beklad wordt met graffiti, dan is het ook aan de eigenaar om die muur opnieuw te schilderen. De overheid kan moeilijk optreden, want dan zou ze in principe de functie van een verzekeringsmaatschappij vervullen.

Als de lokale en/of bovenlokale overheid eigenaar is van het terrein waar de afvalstoffen werden achtergelaten, zal zij de opruiming of het herstel voor haar rekening moeten nemen.

Zoals u weet heb ik enkele weken geleden het idee van een boetefonds voor drugsdumping gelanceerd bij de federale collega's, omdat ik vind dat we alle kosten maximaal op de vervuilers moeten verhalen, ook als we niet weten wie dat is. Ik zal laten onderzoeken in hoeverre het opportuun is om dit schadefonds breder open

te trekken naar 'schade door onbekenden'. Ik zal ook bekijken in hoeverre we aan de verzekeringssector een meer verregaande dekking kunnen opleggen.

Er is hier ook wel een belangrijke verantwoordelijkheid weggelegd voor de parketten en de politiediensten om de aansprakelijke effectief op te sporen. Als er een aansprakelijke is, kunnen de kosten daarop verhaald worden en moet de onschuldige eigenaar hier niet voor opdraaien. Als de aansprakelijke niet achterhaald kan worden, dan is het aan de exploitant, gebruiker of eigenaar om de maatregelen te nemen om het milieu te beschermen. Over het boetefonds zitten we in overleg met de federale collega's. Zij moeten dat oprichten natuurlijk. Het is een goede suggestie om het open te trekken naar schade door onbekenden. Vaak wordt dergelijke schade aangericht door onbekenden. Dat de onschuldige eigenaar dat zou moeten betalen lijkt onrechtvaardig.

De OVAM kan ambtshalve optreden in het kader van een vrijstelling van saneringsplicht of in het kader van handhaving als de saneringsplichtige niet of onvoldoende optreedt. In heel acute omstandigheden kan de OVAM veiligheidsmaatregelen opleggen en mogelijk uitvoeren. Het is niet de bedoeling dat de overheid de kosten zelf draagt. Ook in geval van ambtshalve optreden zal de overheid steeds trachten de door haar gemaakte kosten te verhalen. Er kan daarbij wel rekening gehouden worden met de draagkracht van de betrokkene – bijvoorbeeld laag inkomen – en er kan in die gevallen een afbetalingsplan worden toegestaan.

De procedure voor schadegevallen is er gekomen om bij incidenten op een snelle en efficiënte manier te kunnen optreden.

Er werd inderdaad niet de mogelijkheid voorzien om een vrijstelling van saneringsplicht aan te vragen. Dit betreft echter geen ongelijkheid ten opzichte van de algemene regeling zoals voorzien in de artikelen 12 en 22 van het Bodemdecreet waar als een van de vrijstellingsvoorwaarden is opgenomen dat de bodemverontreiniging niet mag zijn tot stand gekomen ten tijde dat men exploitant/gebruiker/eigenaar van de grond was. Zoals ik daarnet al aangehaald heb, is die regeling gebaseerd op het eigenaarsrisico in het Burgerlijk Wetboek.

We merken dat saneringsplichtigen gebruik maken van de bestaande instrumenten zoals het gebruik van sectorfondsen waarbij een effectieve ondersteuning gebeurt die niet enkel financieel is, maar waarbij bijvoorbeeld ook ondersteuning geboden wordt op vlak van begeleiding. Ook financiële zekerheden en partiële bodemonderzoeken om saneringskosten uit te fragmenteren worden meegenomen. Bovendien hanteert de OVAM geen dwingende termijnen tussen het bodemsaneringsproject en de effectieve bodemsaneringswerken.

De schadegevallenprocedure is voor de betrokkene een gunstprocedure die vaak goedkoper zal zijn dan te saneren via de algemene regeling.

En de laatste vraag: ben ik bereid om met de artikelen 74 tot en met 82 van het Bodemdecreet de opgelegde procedure in die zin bij te sturen? Ik heb heel duidelijk gezegd dat bij een aanpak van een schadegeval onder de algemene regeling de saneringsplichtigen niet in aanmerking komen voor een vrijstelling van saneringsplicht. De bodemverontreiniging is immers niet tot stand gekomen voor het tijdstip waarop hij eigenaar werd van de grond. Een aanpassing aan de regeling voor schadegevallen dringt zich in die zin niet op.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): In eerste instantie ben ik blij met uw oproep voor de uitbreiding van een boete- en schadefonds. U kijkt daarvoor naar de Federale Regering. De vraag is echter alleen: wanneer zal zoiets er ook daadwerkelijk komen?

Dat is de grote vraag. Ik hoor dat u niet zulke goede contacten hebt met die persoon uit de Federale Regering dat u dat nu al zult kunnen zeggen.

In tweede instantie heb ik begrepen dat de betrokken personen in dit geval beroep kunnen doen op de vrijstelling van de OVAM. Is dat correct? Kunt u dat bevestigen? Als dat inderdaad zo is, ben ik daar blij om en heb ik eigenlijk geen verdere vragen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik heb begrepen, minister, dat u kijkt naar eventuele mogelijkheden voor schadefondsen om bestaande of eventuele nieuwe regelingen verder open te trekken. Collega, u legt in dezen de link dadelijk naar de Federale Regering. Ik weet niet of enkel dat de mogelijkheid was, minister, of dat u ook nog andere mogelijkheden zag.

Ten tweede stipt u aan dat u ook met de verzekeringssector wilt kijken naar bredere verzekeringsmogelijkheden. Ik weet niet of u daar reeds acties voor genomen hebt of dat u dat in de planning hebt staan.

Een derde element is dat alles terug te brengen is op dat eigenaarsrisico, zoals u duidelijk aangeeft. Er wordt verwacht van eigenaars dat zij zelf gepaste maatregelen nemen ter preventie en ter bescherming van hun eigendom. Maar als we spreken over grachten of percelen die via openbaar terrein toegankelijk zijn, ga ik ervan uit dat het onmogelijk is dat we verwachten dat alles moet worden afgesloten met muren en hekken. Dat is ook niet wenselijk. We zitten hier voor een stuk met een evenwichtsoefening, tussen enerzijds het eigenaarsrisico en anderzijds het feit dat mensen via het openbaar terrein daartoe dus toegang zouden kunnen hebben. Ik begrijp van u dat als de eigenaar stil blijft zitten, er een aantal mogelijkheden zijn dat de OVAM zal optreden voor het effectieve opruimen. Maar begrijp ik dan ook dat daarmee ook de aansprakelijkheid wordt verlegd, of blijft in dezen de eigenaar naar financiering toe verantwoordelijk? Dat is mij nog niet volledig duidelijk.

Een laatste vraagje waar ik nog niet helemaal – tenzij ik het gemist heb, ik ga zeker het antwoord nog grondig nalezen – een antwoord op heb: welke mogelijkheden hebben lokale of bovenlokale overheden zelf, naast de OVAM, om eventueel bij stilzittende eigenaars – omdat het voor hen onmogelijk is om de opruiming te doen of de kosten daarvan te dragen, maar er toch dreigingen zijn inzake vervuiling van het milieu, of gevaar voor volksgezondheid en dergelijke meer – op te treden, zowel naar de saneringsplicht als naar aansprakelijkheid toe?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dit zijn altijd bijzonder moeilijke dossiers, altijd. In sommige gevallen valt het mee. Dat is wanneer de dader of vervuiler bekent en de kosten verhaald kunnen worden. Maar als dat niet voor 100 procent duidelijk is, leidt dat vaak tot rechtszaken die heel lang duren en waar betwist wordt dat de dader wel effectief de vervuiler is geweest enzovoort. We krijgen allemaal van die berichten in onze mailbox. Het is dus eigenlijk een complex gegeven waarvoor we een oplossing moeten zoeken, minister.

Ik ben het met u eens dat de gemeenschap niet moet opdraaien voor wat vervuilers doen. Ik ben het ook met u eens dat de vervuiler moet betalen. Maar het kan nooit de bedoeling zijn dat de onschuldige eigenaar voor de hele zaak opdraait. In sommige gevallen is dat zo. Ik ben blij te horen, minister, dat u wilt nadenken over een boetefonds, maar ik hoop dan dat dat boetefonds vrij snel kan worden opgericht. Wat is de timing daarvan?

Mijn tweede vraag is of u een idee hebt van de grootteorde van dit soort gevallen. We krijgen allemaal wel af en toe zo'n mail in onze mailbox, maar ik ben benieuwd

naar de grootteorde. Als het effectief maar over enkele of enkele tientallen gevallen in Vlaanderen gaat, dan kunnen we dat misschien wel solidariseren, aangezien het over relatief weinig geld gaat als we dat over de gemeenschap heen moeten uitspreiden. Maar als het natuurlijk over duizenden en duizenden gevallen gaat, en het is een situatie die alsmaar oploopt, dan moeten we zeker zoeken naar meer structurele oplossingen.

Mijn vragen zijn dus wat de timing is van het boetefonds en of dat iets is dat al die gevallen kan afdekken.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, onze fractie is uiteraard ook tevreden met uw reactie in verband met het verder opentrekken van het schadefonds en het boetefonds. We zijn ook tevreden dat u daarover in overleg zult gaan met uw federale collega. Dat is inderdaad heel belangrijk, alsook het verder betrekken van de verzekeringssector. Het is van groot belang dat daar een grondig overleg mee is en dat daar de nodige stappen worden gezet in de juiste richting.

Toen ik het verhaal van Willebroek hoorde, moest ik spontaan denken aan het verhaal van enige tijd geleden van een vrouw van negentig jaar oud, op wier eigendom gesluikstort was. Uiteindelijk moest zij ook volledig instaan voor de opruimkosten. Dat zijn inderdaad verhalen die toch wel heel pakkend zijn.

Het allerbelangrijkste is natuurlijk de pakkans. Dat is ervoor zorgen dat de dader gepakt wordt. En daar heeft onze politie natuurlijk een heel grote verantwoordelijkheid in. Het is ook belangrijk, minister, dat dat altijd heel grondig verder onderzocht wordt. Ik denk dat het ook nuttig zou zijn om uw plannen daaromtrent verder te bespreken met uw federale collega's.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's. Het is inderdaad heel belangrijk – en dat merk ik ook in de gesprekken die ik heb met de politiediensten en parketten – dat we de dader maximaal in beeld brengen, want dan kunnen we ook achter het geld aan. Dat is het belangrijkste.

Ik heb gesproken over het boetefonds, dat vooral in het geval van drugsdumping zou gelden. Het lijkt mij de beste oplossing om dat uit te breiden naar schade door derden. Over dat boetefonds zijn de eerste gesprekken gevoerd. Er is nu eerstdaags ook een vervolgvergadering. Ik denk ook dat de federale collega's willen meewerken aan die oplossing. Dat lijkt me ook noodzakelijk. Het gaat dus om het onderzoek naar de uitbreiding van het boetefonds voor drugs naar alle schade.

Collega Danen, bij mijn weten zou het toch wel over een honderdtal dossiers per jaar gaan, vandaar dat het moeilijk is om dat te verhalen op de gemeenschap. Ik zou toch liever willen dat we eerst werk maken van het maximaal in beeld brengen van de dader, het oprichten van het fonds en dat fonds ook wat uitbreiden. Ik ga ook de gesprekken starten met de verzekeringssector, om te kijken of we daar ook geen betere dekking kunnen hebben. Ik ga die gesprekken zeker aan. Ik denk dat we daar nog iets extra kunnen doen.

Collega Claes, de vervolgvergadering is dus eerstdaags. Vrijstelling vanuit de OVAM kan in dezen niet worden verleend, conform het Bodemdecreet en het eigenaarsrisico in het Burgerlijk Wetboek.

Collega Rombouts, het klopt, er zijn vandaag al sectorfondsen, voor bijvoorbeeld garages of wasserijen. Rond stookolie zijn we ook een fonds aan het oprichten. Ik hoef jullie niet te vertellen dat dat een moeizaam project is, maar dat ik toch hoop dat we het erdoor krijgen. Het is inderdaad zo dat de OVAM kan optreden – ik denk dat collega Rombouts daarnaar vroeg – als er acuut gevaar is voor het milieu, maar

de saneringsplicht blijft uiteraard bij dezelfde persoon liggen. Maar de OVAM zal dan wel optreden omdat er een acuut gevaar is voor onze gezondheid, of voor het milieu.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Dank u wel, minister. Ik heb dan toch begrepen dat een vrijstelling door de OVAM niet mogelijk is voor de betrokken persoon. Dat is natuurlijk vrij slecht nieuws voor die mensen. U schermt wel met het boetefonds, maar – zoals daarnet al gezegd werd – het is de vraag of en wanneer dat zal worden opgericht. Minister, ik denk dat een aanpassing van het Bodemdecreet toch de piste met voorkeur is, zodat mensen die schade ondervinden door derden kunnen worden vrijgesteld. Anders vrees ik dat we in de toekomst heel veel dumpingen, lozingen en verontreinigingen níét gaan opmerken, omdat mensen het gewoon niet meer zullen melden, omdat ze bang zijn zeer grote kosten te moeten betalen voor iets waar ze zelf eigenlijk geen schuld aan hebben.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, bedankt voor het bijkomend antwoord. Ik heb zonet aangegeven dat – wat betreft de aansprakelijkheid – de verzekering en het schadefonds zeker pistes zijn die meegenomen kunnen worden, maar ik ben ook wel bezorgd over de mogelijkheden nu. Er is het feit dat eigenaars ermee geconfronteerd kunnen worden dat het voor hen echt onmogelijk is om tot sanering over te gaan, dat ze het financieel effectief niet kunnen. Er is ook de bezorgdheid dat het afval snel, bij wijze van spreken, aan de andere kant van de gracht zal liggen, gewoon om de kosten die onterecht bij hen worden gelegd – onterecht in de zin dat ze zelf niet de oorzaak zijn – te vermijden. In die zin, minister, heb ik daar nog niet dadelijk een antwoord op gekregen. Ik zal, eventueel via een schriftelijke vraagstelling, toch nog wel vragen naar welke mogelijkheden lokale besturen hebben in dezen, indien het om uitzonderlijke kosten gaat, eventueel zelfs gebonden aan gezondheidsrisico's of milieurisico's. Want ik denk dat dat ook wel onze eerste bezorgdheid moet zijn: dat er op een correcte manier snel gehandeld kan worden, en dat de eigenaars er niet volledig bekaaid vanaf komen. Ik veronderstel dat dit debat nog een vervolg zal krijgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobbacq aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de berekening van de dossiertaks voor het indienen van een administratief beroep met betrekking tot de omgevingsvergunning – 3262 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobbacq heeft het woord.

Bruno Tobbacq (Vooruit): Minister, mijn vraag is ingediend naar aanleiding van een aantal recente arresten van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, die een vrij nieuwe interpretatie geven van het artikel 12 van het Omgevingsdecreet, dat zegt dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon een dossiertaks verschuldigd is bij het indienen van een beroep tegen een beslissing in eerste aanleg.

Er stond vroeger een vergelijkbare bepaling in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) waarbij de interpretatie daarvan altijd is geweest dat er één dossiertaks per beroepschrift werd geïnd, op basis van het artikel, ongeacht het aantal mensen dat op het beroep vermeld was. In de praktijk is dat een eenmalige dossiertaks van 100 euro. Sinds 2017 is het ook onder het Omgevingsvergunningsdecreet altijd op die manier toegepast, tot in maart van dit jaar de Raad voor Vergunningsbetwistingen

in minstens één arrest heeft geoordeeld dat de tekst van artikel 12 moet geïnterpreteerd worden als zijnde dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die aansluit bij het beroep de dossiertaks van 100 euro zou moeten betalen.

Die nieuwe interpretatie heeft vrij indrukwekkende gevolgen. Het betekent dat waar je nu om een beroep in te dienen effectief 100 euro dossiertaks betaalt, zelfs als je het met de hele buurt doet, zul je voortaan in de praktijk – als je met 50 buurtbewoners een beroep indient – niet 100 maar 5.100 euro dossiertaks moeten betalen en verzamelen. Dat is een vrij indrukwekkende drempel die bijkomend opgelegd wordt voor het kunnen indienen van beroepen. Dat is één belangrijk neveneffect ervan.

Een tweede belangrijk neveneffect is, dat op dit moment voor een beroepschrift met meerdere ondertekenaars – wanneer er maar één keer dossiertaks zou betaald zijn – er volgens de interpretatie van de Raad maar één persoon een ontvankelijk beroep heeft ingesteld. Met andere woorden, dat alle andere beroepsindieners in hetzelfde beroep de facto een onontvankelijk beroep hebben ingesteld, en zich achteraf niet meer tot de Raad voor Vergunningsbetwistingen kunnen wenden. Het bijkomend probleem is dan dat iemand zal moeten uitmaken wie dan precies die ene is, die wél gedekt is door de 100 euro die betaald is, en wie de andere 49 zijn die zich dan niet meer tot de Raad voor Vergunningsbetwistingen kunnen wenden.

Minister, ik zei het al: die nieuwe interpretatie staat haaks op wat er vroeger in de VCRO stond, wat overgenomen is in het Omgevingsvergunningsdecreet, en waarover in de behandeling in het parlement ook nooit is opgemerkt dat het ging om een wijziging van het beleid, of een nieuwe interpretatie. Het feit dat deze nieuwe interpretatie – die dan plots door de raad uit de hoed wordt getoverd – zowel inzake financiële drempel als inzake rechtszekerheid voor mogelijke beroepen, toch vragen oplevert, leek het me wel nuttig om daarover uw standpunt te kennen.

Ten eerste, strookt de interpretatie van de Raad voor Vergunningsbetwistingen met de bedoeling van de decreetgever? Volgens mij is dat niet zo. Er is in elk geval nooit uitdrukkelijk de intentie geweest om daaraan iets te veranderen, op het moment dat het Omgevingsvergunningsdecreet is besproken.

Deelt u mijn mening dat die nieuwe berekeningswijze vrij onredelijke drempels opwerpt voor beroepsindieners, en moeilijkheden creëert als men achteraf naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen wil stappen?

Kunt u verduidelijken of het inderdaad één dossiertaks per beroep is, en niet per persoon? Wat moet er eventueel gebeuren om dat recht te zetten? Moet dat bij decreet gebeuren, of is een interpretatie genoeg? Ik denk dat het wel nuttig is dat iedereen hier zo snel mogelijk duidelijkheid in kan zien, om verdere ongelukken te vermijden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega Tobback. Wij hebben het arrest ook goed bekeken, zoals we tegenwoordig met vele arresten doen. Volgens de raad stelt de tekst van artikel 12 van het Omgevingsvergunningsdecreet uitdrukkelijk dat bij het indienen van een administratief beroep, een dossiertaks van 100 euro verschuldigd is per natuurlijke persoon. Ik denk dat de interpretatie van de raad dan ook aansluit bij wat in het Omgevingsvergunningsdecreet werd goedgekeurd op 23 april 2014 in het parlement. In die zin klopt de interpretatie wel, die de raad eraan heeft gegeven.

Een dossierbedrag van 100 euro per beroeper – tenzij jullie dat onredelijk vinden – lijkt me de ingeving van de decreetgever, destijds. Het is toch niet onredelijk hoog. De motivering daarvoor wordt aangegeven als volgt.

Een administratief beroep brengt heel wat werk met zich mee:

Voor iedere beroeper moet worden onderzocht of deze beschikt over een belang, het beroep tijdig is ingediend, enzovoort.

Vervolgens moet de volledige vergunningsaanvraag opnieuw volledig worden beoordeeld, met ook nieuwe adviesvragen, eventueel ook een nieuwe openbaar onderzoek, enzovoort.

Bij het bepalen van de hoogte van 100 euro is er ook over gewaakt dat geen afbreuk wordt gedaan aan het recht op toegang tot de rechter. Het bedrag dat door de decreetgever is vastgelegd in het Omgevingsvergunningendecreet lijkt mij een evenwicht te hebben tussen de bekommernissen van, enerzijds, het recht op toegang tot de rechter, en anderzijds ook het vele werk dat ermee gepaard gaat.

De interpretatie van de raad is duidelijk en conform het decreet.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, ik vind uw argumentatie nogal verwonderlijk.

Ten eerste ten gronde, dat de hele vergunning onderzocht moet worden, ook al wordt door vijftig personen een bezwaar ingediend tegen eenzelfde vergunning, dat moet maar één keer gebeuren. Dat het belang onderzocht moet worden, dat klopt, maar dat betekent niet dat hetzelfde onderzoek van het belang én ten gronde met alle argumenten voor en tegen moet gebeuren voor iedere aparte indiener van een gezamenlijk beroep.

Dat is een vrij bizarre interpretatie. Er wordt ook maar één arrest uitgesproken of één enkele uitspraak gedaan bij het administratieve beroep, ook al zijn er vijftig verschillende gezamenlijke indieners van hetzelfde beroep. De argumenten over de kosten zijn wat dat betreft, zoals u ze hier formuleert, niet correct. Het enige wat apart moet worden onderzocht, is eventueel de persoonlijke hoedanigheid van elk van die indieners.

Ten tweede, ik heb er daarom uitdrukkelijk naar verwezen, het is al sedert de VCRO zo dat de bepaling van de dossiertaks van 100 euro altijd werd geïnterpreteerd per beroep. Ik vind niet dat het per se niets moet kosten. Ik ben het met u eens dat er kosten tegenover staan en er dus ook een drempel mag tegenover staan. Alleen moet die drempel een beetje redelijk en logisch blijven.

Het is jaren zo geweest dat er één enkele dossiertaks betaald moet worden los van het aantal indieners. De regeling is verder niet veranderd, het is dan ook raar dat men jaren na datum plots die interpretatie wijzigt. Ook bij de bespreking in het parlement heeft nooit iemand de intentie te kennen gegeven dat men de dossiertaks zou verhogen of de interpretatie ervan veranderen. Het is volgens mij nooit de bedoeling van de decreetgever geweest om dat op deze manier te doen.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Voorzitter, ik vind de vraag van de heer Tobback verwonderlijk.

Mijnheer Tobback, u vindt het antwoord van de minister verwonderlijk, ik vind uw vraag verwonderlijk. In het Omgevingsvergunningsdecreet in artikel 12, paragraaf 1, staat: "Elke natuurlijke persoon of rechtspersoon is een dossiertaks verschuldigd in de volgende gevallen: (...) bij het indienen van een beroep tegen een beslissing in eerste aanleg over een aanvraag tot omgevingsvergunning, behalve in geval van een beroep tegen een stilzwijgende weigering."

Zoals de minister zegt, is de tekst dus eigenlijk duidelijk. De interpretatie van de raad is nu tenminste in overeenstemming met het decreet.

Mijnheer Tobback, het decreet werd goedgekeurd voor ik in het Vlaams Parlement zat, maar u zat hier wel, veronderstel ik, en het is mede goedgekeurd door uw partij.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Vanuit het Vlaams Belang wil ik benadrukken dat wanneer er een beslissing valt in zo'n administratief beroep het oké is dat daar een vergoeding tegenover staat. Maar als er een fout blijkt bij de eerste niet-vergunning, kan dat als gevolg van het beroep tot een akkoord leiden. Dan is het toch door een fout van de administratie, of door de beoordeling dat men verplicht is om in beroep te gaan. Wat wij vragen is dat als men in beroep een gunstig gevolg krijgt, de kost wordt terugbetaald.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Het is toch wel eigenaardig dat nu plots een andere interpretatie wordt gegeven aan een decreet. Hoe het ook omschreven was, ik kan me niet van de indruk ontdoen dat de toegang tot de rechter moeilijker wordt gemaakt. Minister, ik dring erop aan dat u een standpunt inneemt en tracht te voorkomen dat men die interpretatie op deze manier verder zal uitrollen.

Men kan toch niet ontkennen dat als men dit op deze wijze verder zal interpreteren, dat een bijkomende drempel betekent voor mensen die in administratief beroep willen gaan.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik stel voor dat u het decreet van 2014 eens ter hand neemt en het nog eens leest. U hebt het toch goedgekeurd? In artikel 12, paragraaf 1, waar de raad zich op baseert, staat: "Elke natuurlijke persoon of rechtspersoon is een dossiertaks verschuldigd in de volgende gevallen: (...) bij het indienen van een beroep tegen een beslissing in eerste aanleg over een aanvraag tot omgevingsvergunning, behalve in geval van een beroep tegen een stilzwijgende weigering."

Ik verander niets aan de tekst, mevrouw Schauvliege. Ik ben niet de toegang tot de rechter aan het beperken, of wat dan ook. Het decreet dateert van 2014. De tekst is heel duidelijk. Sta me toe om mee te geven dat bij een gezamenlijk beroep nog altijd het belang van iedereen wordt onderzocht, laten we dat niet vergeten. Voor een beroep bij de Raad voor Vergunningenbetwistingen moet men 200 euro rolrechten betalen per persoon. Die 100 euro is conform de teksten en een goed evenwicht tussen de toegang tot de rechter en het werk dat ermee gepaard gaat. Dat was ook de bedoeling van de decreetgever. Ik lees ook maar de teksten. De raad interpreteert het dan ook zo, men kan het niet anders interpreteren juridisch gezien.

Ik heb de wetteksten en de voorbereidingen bekeken. Dat was duidelijk. Wie beweert dat we zo de toegang tot de rechter beperken, overdrijft. Er wordt veel werk in gestoken en in vergelijking met het beroep bij de raad moet men 200 euro betalen. Het is een goed evenwicht. De raad heeft dit juist geïnterpreteerd in zijn arrest.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik blijf mijn wenkbrauwen een beetje fronsen bij de uitleg die u geeft. Het is inderdaad goedgekeurd in 2014 en tot maart 2021 was de interpretatie van alle colleges altijd dat het 100 euro per ingediend beroep en niet per indiener was. De stelling dat er maar één interpretatie mogelijk was, is – met alle sympathie – reeds lang weerlegd door de feiten tussen 2014 en 2021. Ook daarvoor stond in de VCRO precies dezelfde bepaling en die werd altijd geïnterpreteerd als één per beroepsschrift en niet één per beroepsindiener. Er is dus wel degelijk een bewuste verandering van beleid in dezen.

Het verwondert me, al degenen die hier zegden dat het maar op één manier geïnterpreteerd kan worden, waren hier niet toen het is goedgekeurd. Ik was hier wel, voor alle duidelijkheid, en de interpretatie was toen dat het 100 euro per beroepschrift was. Tot in maart 2021 is dat altijd op die manier toegepast. Dat het maar op één manier kan gelezen worden, dat is onzin.

De collega's, en de regering, zijn blijkbaar van mening dat er een hoge financiële drempel moet zijn om een beroep te kunnen indienen, en dat alle ontmoedigingen om mensen van hun rechten en rechtbanken weg te houden, goed zijn, zodat de overheden op hun gemak slabakkende triestige foute beslissingen kunnen nemen en achteraf kunnen klagen dat de mensen ontevreden zijn over de kwaliteit van het beleid omdat ze niet bereid waren om 100 euro opzij te leggen om hun rechten te laten gelden.

Minister, u bent minister van Justitie. Voor alle duidelijkheid: in dit land is justitie niet iets wat je moet kopen. Er zijn inderdaad een aantal realistische kosten die daar opgelegd worden, maar het is niet de bedoeling dat degene die beroep indient, instaat voor de kosten van dat beroep. Dat is een publieke dienst in een democratie die maakt dat mensen hun rechten kunnen laten gelden. Daar financiële drempels op blijven leggen, staat eigenlijk compleet haaks op heel ons constitutioneel systeem. In elk geval, mocht er discussie zijn over de mogelijkheid om het fout te interpreteren, zal ik een voorstel van decreet indienen om de interpretatie dan correct bij te stellen, zodat er geen twijfel meer over kan bestaan. Dan mag iedereen kleur bekennen over wat nu echt de bedoeling was, in plaats van zich hier te verstoppen achter teksten die door anderen goedgekeurd zijn. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de digitalisering van het omgevingsloket – 3266 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): In de notulen van de ministerraad van 23 april 2021 lezen we dat de regering beslist heeft om 1 miljoen euro toe te kennen aan project 63 uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht, zijnde: het omgevingsloket – digitalisering inzageloket en omgevingscheck. Dit project kadert in het relanceplan na corona en meer specifiek in het speerpunt digitale transformatie van de overheidsdienstverlening. De Vlaamse Regering wil via dit project onder meer werk maken van een verbeterde en ruimere werking en toegankelijkheid van het omgevingsloket.

Om te zorgen voor een optimale dienstverlening naar de burger toe is het goed dat de regering hier werk van maakt, zeker om informatie zoveel als mogelijk digitaal beschikbaar te maken. Tijdens de afgelopen periode hebben we gezien hoe belangrijk digitalisering geweest is om ervoor te zorgen dat iedereen die recht heeft om bepaalde informatie te verkrijgen, dit ook daadwerkelijk kan.

Minister, kunt u de opzet en de doelstellingen van dit project zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering, nader toelichten?

Welke voordelen beoogt u met dit project, zowel voor burgers als voor lokale besturen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Vandaag voorziet het publieke luik van het omgevingsloket slechts in een beperkt aantal functionaliteiten voor het digitaal consulteren van

aanvragen naar aanleiding van een openbaar onderzoek of de bekendmaking van een vergunningsbeslissing. Hierdoor is de burger vaak nog steeds verplicht om zich fysiek naar het gemeentehuis te begeven om een project te kunnen inkijken.

Maar zoals ik in het verleden ook gezegd heb, breiden we dit stap voor stap uit. In een eerste stap werden vorig jaar mogelijkheden ingebouwd om bepaalde documenten in het kader van het openbaar onderzoek in te zien. We moesten hierbij rekening houden met de technische beperkingen van het publiek loket enerzijds, maar ook met de auteursrechten. Hierdoor zijn vandaag de goedgekeurde plannen, waarvoor de medewerking van een architect vereist is, niet altijd zichtbaar. Soms kon dit opgelost worden via een akkoordverklaring, maar dit is niet steeds het geval.

Nu zetten we resoluut de stap naar één platform, één loket, waar alle informatie gebundeld wordt en raadpleegbaar zal zijn. Daarnaast wil ik de digitale inzage ook juridisch verankeren.

Het publiek loket, dat vandaag gebruikt wordt in het kader van openbare onderzoeken, is een totaal ander technisch platform dan het omgevingsloket, dat geconcipeerd werd als uitwisselplatform tussen de aanvrager, de adviesinstanties en de overheden die betrokken zijn in een vergunningsproject. Dit betekent dat gegevens uit het omgevingsloket nu eerst overgeladen moeten worden in het publiek loket als er een openbaar onderzoek is. Door te kiezen voor één platform, één databank en één loket, zullen we de gegevens dus rechtstreeks kunnen ontsluiten.

Voor auteursrechtelijk beschermde bestanden worden oplossingen gezocht om die toch te kunnen visualiseren. Op die manier zal de burger digitaal via het loket alle informatie kunnen inkijken die men vandaag bij een lokaal bestuur ter plekke kan inkijken. Elke burger zal tijdens de periode van openbaar onderzoek en bekendmaking vlotter kennis kunnen nemen van de projectaanvragen in zijn buurt en die kunnen consulteren van thuis uit. Ik denk dat dat ook heel positief is. Als burger moet het mogelijk zijn om anoniem alle projecten in openbaar onderzoek of bekendmakingsperiode in te kijken, maar tevens om voorkeursinstellingen op te slaan, meldingen te krijgen wanneer er overeenkomstig de voorkeursinstellingen nieuwe projecten aangediend worden, specifieke projecten op te volgen, inclusief automatische meldingen bij nieuwe gebeurtenissen.

Hierdoor worden ook de rechten van de burger en de actieve openbaarheid van bestuur verder ondersteund. Lokale besturen zullen veel minder vragen krijgen tot fysieke inzage, wat dan ook goed is, want dan kunnen zij zich focussen op die burgers die nood hebben aan begeleiding.

Naast een betere dienstverlening in het kader van openbare onderzoeken en bekendmakingen zullen ook de nodige tools worden aangereikt aan instanties met inzage-recht op lopende projecten – adviesinstanties, wooninspectie, handhaving, politiediensten, enzovoort – zodat ook deze instanties geen beroep meer moeten doen op de gemeente voor toegang tot digitale dossiers.

Het is tevens de bedoeling om via de toepassing inzage te kunnen aanbieden in de besliste projecten in het kader van openbaarheid van bestuur, dus ook na de inzageperiode die in het Omgevingsdecreet is voorzien.

Het project heeft dus meerdere doelen. Het publiek loket wordt herwerkt zodat dit op termijn een aantal taken in het kader van het openbaar onderzoek kan overnemen. Diverse gebruikersgroepen, burgers, organisaties, ondernemingen en overheidsdiensten, worden correcter en vlotter geïnformeerd. Een derde doelstelling is een doordachte categorisering van de diverse informatie. Ook de zogenaamde omgevingscheck wordt geoptimaliseerd.

Met dit nieuwe project kiezen we dus resoluut voor de uitbreiding van één platform, waar alle gegevens en informatie op één locatie gebundeld wordt en bovendien ook raadpleegbaar wordt.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Dank u wel voor het uitvoerig antwoord, minister. Er zit heel wat aan te komen op het vlak van verbetering van de digitale ontsluiting van die omgevingsdossiers. Ik denk dat dat alleen maar toe te juichen is. Dat publiek loket is iets positiefs en zorgt er inderdaad voor dat de burger de plannen kan inkijken van thuis uit. Er is absoluut geen drempel meer om u naar het gemeentehuis te moeten verplaatsen, nu dikwijls op afspraak, om daar de plannen in te kijken. Dit kan dus van thuis uit. Lokale besturen kunnen zich dan vrijhouden voor burgers die echt vragen of noden hebben, of specifieke vragen over een bepaald onderzoek. Ik denk dat op deze manier al heel veel inzage veel vlotter zal verlopen dan hoe we het nu kennen.

Ik had een bijkomende vraag. Kunt u een idee geven van de timing van heel dit project?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Mevrouw De Coninck, dank u wel voor uw interessante vraag. Ik ben ook zeer blij met het antwoord van de minister, én met de vraag. Toen ik in het begin van deze legislatuur hier een vraag over stelde, was nagenoeg heel de commissie verontwaardigd over de vraag die ik durfde te stellen. Men begreep het probleem niet. Het is duidelijk dat het probleem nu wel gekend is en dat de minister daar stappen vooruit wil zetten. Het was immers ook wel erg. Ik heb zelf onlangs een dossier van heel nauw opgevolgd. Er waren op het omgevingsloket 24 documenten beschikbaar. Als ik naar het gemeentehuis ging, waren er meer dan 200 bijkomende elementen die bekeken moesten worden, waaronder een archeologienota, een MOBER-studie (mobiliteitseffectenrapport), een beschrijvende nota, eigenlijk een aantal zeer essentiële elementen die ik nodig had om het dossier grondig te kunnen bekijken die niet beschikbaar waren via het omgevingsloket voor een gewone burger die wou weten wat er in zijn buurt ging gebeuren. Ik ben dus heel blij dat men deze stap zet. Ik denk dat we dat echt moeten doen. Corona heeft daar natuurlijk een belangrijke rol in gespeeld, iedereen is met de neus op de feiten geduwd dat het niet zo evident was. In die zin ben ik heel tevreden dat daar stappen vooruit gezet worden.

Ik had eigenlijk dezelfde vraag als mevrouw De Coninck. Wat is de exacte timing? Want dit kan beter zo snel mogelijk werkelijkheid worden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het klopt, collega Schauvliege: we hebben daar in het begin van de legislatuur wat vragen over beantwoord, van verschillende collega's ook. U ziet dat ik ook wel probeer om een goede wisselwerking te hebben met de parlementsleden over de partijgrenzen heen, als daar goede zaken uitkomen waar we ons allemaal wat in kunnen vinden. Natuurlijk heeft ook corona dat in een versnelling in die richting geduwd. Daarom denk ik dat het belangrijk is dat we dat doen.

We gaan dat stapsgewijs invoeren. Dat heb ik ook altijd gezegd. Het is een complex project. Het zal wel enkele maanden duren. Qua timing denk ik sowieso veeleer richting 2022. We mogen niet vergeten dat het hele technische systeem moet worden omgegooid. We moeten het loket ook uitbreiden met tal van functionaliteiten en ervoor zorgen dat de gemeentelijke software eraan gekoppeld kan worden enzovoort. Ik wil dat het goed werkt vooraleer we online gaan. We zullen het dus ook

hier en daar wat proefdraaien. Gelieve mij daar wel de nodige tijd voor te geven. Maar wij denken dus veeleer aan 2022.

De opdracht is sowieso gegeven. Er is een aanbesteding voor nodig geweest. We zijn dus goed vertrokken in de juiste richting.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Bedankt voor uw bijkomende antwoord, minister. Ik kan alleen maar nogmaals mijn appreciatie uitdrukken voor het feit dat u werk maakt van dit project en van meer inzagerecht en van de performantie van de digitale uitwisseling van de omgevingsdossiers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de pfas-normen – 3315 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, we hebben het in deze commissie al gehad over poly- en perfluoralkylstoffen (pfas), door de mens gemaakte producten die van nature niet in het milieu voorkomen. Ze worden gebruikt in allerlei producten omdat ze water, vet en vuil afstoten. Door het gebruik van die producten, door fabrieksemisies, door incidenten en zelfs bij het blussen van branden, zijn pfas in het milieu terechtgekomen. Ze breken niet af, kunnen zich gemakkelijk verspreiden in het milieu en kunnen ophopen in dieren, planten en het menselijk lichaam. De chemicaliën worden ook wel eens de 'forever chemicals' genoemd. Perfluoroc-taansulfonaat (PFOS), een stof die gebruikt wordt om tapijten en textiel water-, vet- en vuilafstotend te maken, is een van die pfas.

In de commissievergadering van 20 april stelde ik u een vraag over de stand van zaken inzake onderzoek en normering van pfas. U gaf toen aan dat er nieuwe richtlijnen zijn voor het grondverzet vanaf 1 april 2021. Voor PFOS is dat 3 microgram per kilogram grond voor vrij gebruik als bodem en 70 microgram per kilogram grond voor bouwkundig bodemgebruik. Voor de andere pfas-verbindingen wordt een toetsing gevolgd, waarbij de som van de gemeten pfas wordt getoetst aan de norm voor PFOS. Er wordt in de nieuwe richtlijnen ook heel duidelijk aangegeven dat bodemmateriaal opgegraven op pfas-verdachte terreinen het best ter plaatse blijft. De toetsingswaarden zijn voorlopige waarden, omdat wetenschappelijk onderzoek nog steeds bezig is.

De eerdere normering was pas in juni 2020 opgemaakt. De normen zijn dus wel degelijk in evolutie. In de commissie stelde u dat de norm voor bouwkundige toepassingen voor PFOS bepaald is op basis van de haalbaarheid en de gemeten achtergrondwaarden in Vlaanderen. Eerder gaf u ook aan dat er nog bijkomend biomonitoringsonderzoek bezig is, hoewel we al weten dat pfas een grote impact heeft en er in de hele Vlaamse bevolking verhoogde concentraties te vinden zijn. Voor PFOS was dat in 2014 voor 77 procent van de 50- tot 65-jarigen.

In De Standaard van 26 april wordt het grondverzet naar aanleiding van de werken aan Oosterweel in relatie tot de PFOS toegelicht. In de commissie had u al aangegeven dat alle werken conform de geldende normering verlopen. Dat lijkt logisch. De vraag is natuurlijk of die normering streng genoeg is. In Nederland gebruikt men voor PFOS een strengere norm.

Zowel in De Morgen als in De Standaard van 8 mei worden die data opnieuw gepubliceerd. "In totaal zo'n 400.000 kubieke meter grond in dit deel van de Oosterweelwerf overschrijdt de waarde van 70 microgram", zegt de woordvoerder van Lantis. "Die grond blijft ter plaatse en wordt met een dubbele afdichting van waterafstotende folie en klei afgeschermd zodat de PFOS niet kan wegsijpelen. Dat is een verbetering, want nu ligt die vervuilde grond vrij in de natuur."

Daarnaast bevat zo'n 570.000 kubieke meter van de grond die wordt uitgegraven tussen de 8 en 70 microgram PFOS per kilogram droge stof en kan die volgens de toetsingswaarden hergebruikt worden als bouwkundig bodemmateriaal binnen de werkzone. Er wordt onder andere een berm mee aangelegd. Grond die niet boven de grens van 8 microgram piekt, mag elders vrij hergebruikt worden. De normen voor vrij gebruik zijn intussen aangescherpt naar 3 microgram PFOS per kilogram, maar de vergunning aan Lantis is verleend op basis van de oude norm van 8 microgram, zegt de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) in datzelfde artikel.

Daarnaast geeft Jean-Luc Wietor, expert industriële productie bij een ngo die zich specifiek bezighoudt met milieustudies, aan dat de 70 microgramnorm die Vlaanderen hanteert, 23 keer soepeler is dan de Nederlandse norm en 45 keer soepeler dan de Beierse.

De European Food Safety Authority (EFSA) heeft in 2020 de normen voor de dagelijkse dosis aangepast: van 150 nanogram per dag per kilogram voor enkel PFOS naar een dosis voor alle pfas samen van 4,4 nanogram per week per kilogram ofwel 0,60 nanogram per dag per kilogram. Die drastische reductie wijst op het zwaar onderschatte probleem en heeft rechtstreekse gevolgen voor drinkwaternormen, maar uiteraard ook voor bodemnormen. In de Nederlandse Tweede Kamer duidde het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) reeds op de verstrekkende gevolgen van die nieuwe dagelijkse dosis pfas.

Minister, we hebben vandaag opnieuw een artikel gelezen in De Standaard, waarin men nieuwe gegevens bekendmaakt in verband met de vervuiling met PFOS door 3M. Ik heb dan ook de volgende vragen voor u.

Hoe verklaart u de uitspraken van milieudeskundige Jean-Luc Wietor? De vraag is nu of de Vlaamse normen gebaseerd zijn op de normen van het EFSA of niet. Indien niet, op welke normen dan wel? Indien wel, werden dan de meest recente bijstellingen meegenomen in de berekeningen? Ik had graag een zicht gekregen op alle Vlaamse richtnormen en de link met de EFSA-normen. Kunt u mij de wetenschappelijke en met name toxicologische basis van de 70 microgramnorm die momenteel gebruikt wordt, aantonen?

Lijkt het u zinvol om een taskforce op te richten met binnen- en buitenlandse experts? Die taskforce kan dan alle wetenschappelijke kennis bundelen en de Vlaamse richtnormen grondig onder de loep nemen. Een vergelijking met andere landen lijkt interessant en noodzakelijk.

Waarom werden de bodemsaneringsnormen van PFOS en perfluorooctaan zuur (PFOA) nog niet opgenomen in het Vlaams Reglement betreffende de Bodemsanering (VLAREBO)? Welke stappen worden ondernomen om de saneringskost op de vervuiler, namelijk 3M, te verhalen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhul Demir: Mevrouw Schauvliege, het klopt dat we hier al een gedachtewisseling over hebben gehad. De materie is natuurlijk ook heel complex. De uitspraak van Jean-Luc Wietor is te verklaren vanuit de complexiteit van de wetgeving, waarbij afgeleide toetsingswaarden enkel binnen de geldende wetgeving en het beleid van de regio, en voor Vlaanderen daarenboven binnen de specifieke

context van het project, moeten worden geïnterpreteerd. Een rechtstreekse vergelijking van toetsingswaarden tussen verschillende regio's ligt daardoor niet voor de hand en is eigenlijk zelfs onmogelijk. Iedereen die de vergelijking maakt zonder enige nuance, gaat veel te kort door de bocht.

Gewoon om u een idee te geven, want ik stond zelf ook perplex van hoe complex het wel is: de bouwkundige toepassing die wij hanteren, is in Nederland en Beieren niet als dusdanig verankerd. De fout die wordt gemaakt, is dat de kaders voor het hergebruik als 'bouwstof', in Nederland, 'bouwkundig bodemgebruik', in Vlaanderen, 'technische bouwtoepassingen', in Duitsland, of 'bouwkundige toepassingen in de industrie', in Nederland, met elkaar worden vergeleken, terwijl die natuurlijk niet zomaar te vergelijken zijn. Dat is appels met peren vergelijken.

De normen voor vrij gebruik zijn erg gelijkaardig. Voor de parameter PFOA – in Vlaanderen 3 microgram, in Nederland 7 microgram – is Vlaanderen zelfs strenger dan Nederland. Vlaanderen kent wel een norm voor bouwkundig gebruik, die het Nederlandse bouwstoffenbesluit niet kent. Daarom kun je ook niet stellen dat onze normen zoveel keer soepeler zijn dan bijvoorbeeld de Nederlandse.

Voor het afleiden van bodemsaneringsnormen of toetsingswaarden voor bodem worden veel wetenschappelijke data opgezocht en geëvalueerd, bijvoorbeeld over opname in planten en uitloging. Al deze gegevens worden dan in een berekeningsmodel ingevoerd om een norm af te leiden. Voor de perfluorverbindingen wordt momenteel zeer veel wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd, maar toch zijn nog niet alle data eenvoudig voorhanden. Het toxicologisch criterium is een van die gegevens die nodig zijn om een bodemsaneringsnorm af te leiden. In 2019 werd gevraagd aan de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) om te starten met het afleiden van bodemsaneringsnormen voor PFOS en PFOA.

De definitieve toelaatbare dagelijkse inname voor PFOS was toen 150 nanogram per kilogram lichaamsgewicht per dag. De waarde die het milieubeschermingsagentschap van de Verenigde Staten toen had gepubliceerd bedroeg 20 nanogram per kilogram lichaamsgewicht per dag, en werd voorgesteld als de meest betrouwbare en meest recente waarde. Deze werd dan ook in Vlaanderen gebruikt.

Eind 2020 heeft de EFSA dan nieuwe en nog lagere waarden gepubliceerd. Dit is een zeer recent gegeven, dat nog niet werd doorgerekend naar afgeleide normen in milieucompartimenten en voeding. Ook in andere Europese landen, bijvoorbeeld Nederland, is dat nog niet gebeurd. In het algemeen is Vlaanderen een van de koplopers voor het ontwikkelen van bodemnormen voor perfluorverbindingen. De meeste landen hebben vandaag helemaal niets, zelfs geen toetsingskader. Het is dus door onze pioniersrol inzake emerging contaminants dat er hier überhaupt discussie is over welke waarden nu de 'juiste' waarden zijn. Ik vind het ook goed dat wetenschappers en de administratie daarover discussiëren, maar ik denk dat we ook moeten erkennen dat we hier te maken hebben met stoffen waarover voortdurend wereldwijd onderzoek ons nog meer informatie moet geven zodat we een definitief wetgevend kader kunnen creëren. Ook in Nederland worden trouwens de normen voortdurend aangepast. Het is aan ons om dit de komende jaren goed te blijven opvolgen en uiteraard steeds aanpassingen te doen op basis van robuust onderbouwd onderzoek.

De waarde van 70 microgram per kilogram droge stof is geen norm maar een toetsingswaarde die als maximale waarde voor bouwkundig bodemgebruik is aanvaard in het kader van de Oosterweelwerken en dus onder de voorwaarden van het project. Voor andere dossiers kan die waarde van 70 microgram in afwachting van een verder uitgewerkt kader richtinggevend worden gehanteerd. Maar het blijft wel de verantwoordelijkheid van de erkende bodemsaneringsdeskundige om de veilige toepassing van de toetsingswaarde in de specifieke omstandigheden van het dossier te beoordelen en te motiveren in het technisch verslag.

Bouwkundig bodemgebruik is het gebruik van bodemmaterialen in een welbepaalde toepassing waarin de functie van de bodemmaterialen duidelijk te onderscheiden is van de functie van de onderliggende of omringende bodem. In Vlaanderen zijn de toepassingen van het bouwkundig bodemgebruik en gebruik in een vormvast product welomschreven en duidelijk afgebakend via het ministerieel besluit (MB). Deze regeling van het MB bestaat trouwens al sinds 2008, dus van het maken van regelgeving à la tête du client, zoals ik in kranten lees, kan dan ook geen sprake zijn.

In 2017 heeft Lantis met de OVAM contact opgenomen in verband met het grondverzet bij de Oosterweelwerken. Gelet op de mogelijke aanwezigheid van pfas wilde Lantis duidelijkheid verkrijgen over het hergebruik van de uitgegraven bodem en de bagger- en ruimingspecie. Er werd dan ook een studie opgemaakt door een tijdelijk consortium.

Rekening houdend met het complexe gedrag van PFOS in de bodem werd er in overleg met de OVAM en de Grondbank voor geopteerd om aan de hand van een ruime set aan analyseresultaten, een sitespecifieke toetsingswaarde voor hergebruik als bouwkundig bodemgebruik af te leiden waarbij 4,5 microgram per liter als maximale concentratie mag worden bereikt. Deze waarde was in 2017 de bovengrens, zoals bepaald op basis van de Nederlandse risicogrens voor drinkwater.

Op basis van deze studie werd de waarde van 70 microgram per kilogram droge stof voor PFOS weerhouden als maximale hergebruikswaarde voor bouwkundig bodemgebruik. Begin 2018 werd deze waarde dan onder mijn voorganger aanvaard voor het project van Oosterweel.

Zoals ik al zei, is Vlaanderen in het algemeen een van de koplopers voor het ontwikkelen van bodemnormen voor perfluorverbindingen. De Vlaamse experts bij VITO en de OVAM hebben momenteel reeds een uitgebreid netwerk, bestaande uit buitenlandse contacten met pfas-expertise op wetenschappelijk en beleidsmatig niveau. Het bijkomend oprichten van een taskforce is dus alleen een optie als er sprake is van enige toegevoegde waarde. Ik denk dat er vandaag al goed samengewerkt wordt. Ook binnenlandse expertise wordt al maximaal gebundeld. Het uitwerken van een normeringskader is een actie binnen het actieplan pfas. In dit plan, dat wordt getrokken door het Departement Omgeving en waarvan de scope veel breder gaat dan enkel bodem, is ook samenwerking tussen de verschillende entiteiten voorzien. Het Vlaams actieplan pfas werd opgesteld door de werkgroep risicobeheer chemische stoffen van het beleidsdomein Omgeving, die de beleidsexperten samenbrengt die rond chemische stoffen werken, inclusief pfas. Ik denk dat er dus al een heel goede werking is in die werkgroep met alle experts die daaraan moeten deelnemen.

Vlaanderen neemt ook actief deel aan de voorbereiding van het Europese partnerschap waarin pfas een van de prioritaire stoffen zal zijn, en waaraan onder meer het Departement Omgeving, de OVAM, VITO, ILVO en alle Vlaamse universiteiten plannen deel te nemen.

Omdat de kennis over het gedrag en de risico's van pfas momenteel nog sterk evolueert ten gevolge van wetenschappelijk onderzoek, is het niet aangewezen om de ontwerpbodemsaneringsnormen of de toetsingswaarden nu al definitief te verankeren in wetgeving. Ik denk dat we er, net zoals in Nederland, de voorkeur aan moeten geven om te werken met een tijdelijk handelingskader, dat continu wijzigt.

Er zijn ook nog heel wat leemtes in onze wetenschappelijke kennis over pfas. Het gaat onder meer over analysetechnieken, het gedrag van pfas in milieucompartimenten en materiaalstromen, de blootstelling voor de mens, de toxiciteit van pfas...

Binnen de netwerken waarvan ik daarnet sprak, bouwen we al deze kennis verder uit. Op basis van die kennis kunnen we dan een toetsingskader ontwikkelen waarbij

een evenwicht wordt gezocht tussen het veilig hergebruik van de materialen en uiteraard de bescherming van mens en milieu.

In uw laatste vraag vroeg u welke stappen ondernomen worden om de saneringskost op 3M te verhalen. De OVAM volgt de bodem- en grondwaterverontreiniging bij 3M op via de bepalingen van het Bodemdecreet. Volgens die bepalingen is 3M saneringsplichtig voor de bodem- en grondwaterverontreiniging op de zogenaamde 'verontreinigde gronden', dit zijn de gronden waar de bodemverontreiniging tot stand kwam en de gronden waar de verontreinigende stoffen of organismen zich hebben verspreid of waar de bodemverontreiniging schadelijke gevolgen heeft.

Momenteel is de herziening van het beschrijvend bodemonderzoek van de 3M-site in uitvoering, op kosten van 3M. In dit onderzoek worden de bodemrisico's en alle verspreidingsmogelijkheden van pfas onderzocht. De herziening is door de OVAM gevraagd, omdat er ten tijde van het initiële beschrijvend bodemonderzoek in 2007 nog geen sprake was van pfas. Op basis van de wetenschappelijke informatie die de voorbije maanden en jaren opduikt, achtte de OVAM het aangewezen om het beschrijvend bodemonderzoek aan te vullen met de parameter pfas. De bedoeling is om het beschrijvend bodemonderzoek voor het vaste deel van de bodem in het tweede kwartaal van 2022 af te ronden. Omdat de Oosterweelwerken een belangrijke invloed hebben op de grondwaterstroming en de mogelijke verspreiding van de verontreiniging, zal het beschrijvend bodemonderzoek voor het grondwater in een tweede fase worden afgerond.

De saneringsplicht van 3M houdt, conform het Bodemdecreet, ook de financiering in van het onderzoek en de sanering van de bodem- en grondwaterverontreiniging. Kortom: de stappen die tot nu toe gezet zijn en die nog gezet zullen worden, zullen betaald worden door 3M.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. U begrijpt natuurlijk dat heel veel mensen zeer bezorgd zijn. De normen wijzigen in een half jaar tijd en de berichtgevingen die de impact van die pfas en PFOS op onze gezondheid signaleren, zijn echt niet rooskleurig. We kunnen dus niet voorzichtig genoeg zijn. Dat is mijn eerste punt.

Ten tweede, Vlaanderen spreekt op dit moment inderdaad van richtnormen, omdat de kennis daarover nog niet voldoende is. Men schuift de volledige verantwoordelijkheid op de bodemsaneringsdeskundigen, om projecten te begeleiden en ervoor te zorgen dat alles veilig genoeg gebeurt. Dat is een tweede bijzonder gegeven.

Ten derde, we zien dat de gegevens uit de studie die wordt gemaakt om de kosten te verhalen op de veroorzaker, pas tegen 2022 zal worden bekendgemaakt. Ik hoorde u vandaag verklaren dat een maand na de brand in Brecht al was geweten wat de kost en de impact waren op het herstel en dat u die kosten zou verhalen op de federale overheid. Dat is natuurlijk uw goed recht en het is zeer goed. Maar ik merk toch op dat men heel wat langer doet over het berekenen van de kost van het saneren van de hele site en het bekijken van wie de veroorzaker is. Ik zou toch willen aandringen om daar met spoed op verder te gaan. Het is zeer belangrijk dat we heel snel weten waar we staan en dat we heel snel echte normen hebben. Op dit moment varen we immers een beetje blind. U verklaart dat wij voorlopers zijn, maar ik zie toch nog altijd dat de normen in Nederland strenger zijn. Ik neem bijvoorbeeld de normen voor vrij gebruik. Op dit moment bedragen die 3 microgram. De normen voor vrij gebruik in Vlaanderen gelden voor alle toepassingen van vrij gebruik, dus ook in natuurgebieden. In Nederland maakt men daar bijvoorbeeld wel een onderscheid en hanteert men strengere normen.

Al die elementen brengen heel veel onzekerheid met zich mee. We moeten daar heel snel van af. Ik wil er vooral op aandringen om zo snel mogelijk 3M verantwoordelijk te stellen en hen te laten opdraaien voor de kosten. Want het kan niet zijn dat de Vlaamse belastingbetaler hier verder aan moet meebetalen. Of de Europese, want we gaan er ook relancemiddelen tegenover zetten. Dat lijkt mij echt compleet van de pot gerukt.

Kunt u met spoed de kost berekenen en 3M aansprakelijk stellen voor de sanering en de eventuele schade die ze hebben veroorzaakt?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mevrouw Schauvliege, ik dank u voor de zeer relevante vraag en u, minister, voor het uitgebreide antwoord over deze inderdaad complexe, maar vooral heel zorgwekkende materie.

Want minister, u zegt dat de normen in Vlaanderen heel scherp zijn. Maar ondertussen zitten we wel nog met een project dat gebaseerd werd op die norm van 8 microgram voor vrij gebruik, terwijl die norm eigenlijk zou moeten dalen naar 3 microgram. De vraag is of we dat zullen aanpassen. U zegt dat de 70 microgram een toetsingswaarde is. Maar dat is wel een toetsingswaarde die zal worden gebruikt in die werken. Er zal grond worden verplaatst tot die 70 microgram. Ik stel mij dus toch wel wat vragen bij het gebruik van de normen bij deze werken.

Maar bovendien, minister, wordt het nu steeds duidelijker dat Zwijndrecht al heel lang een hotspot is voor de vervuiling met die PFOS en dat we helemaal niet weten wat de effecten daarvan zijn op de bevolking daarrond. We weten eigenlijk allang dat daar grote problemen zijn, maar er is geen of zeer weinig informatie voor de mensen in de buurt en we weten ook niet welke impact het op die mensen heeft.

Minister, volgens mij moet er heel dringend – maar dan ook heel dringend – een gezondheidsonderzoek gebeuren in die buurt, om te weten wat de impact is van meer dan een decennium aan vervuiling, van mensen die daar wonen en in hun tuin kippen houden en groenten kweken.

Ten tweede, we moeten ervoor zorgen dat, als we tot werken komen, de mensen die de Oosterweelverbinding moeten uitgraven, ook beschermd zijn. Dat is mijn tweede vraag, minister: bent u bereid om op zeer korte termijn over te gaan tot het instellen van een gezondheidsonderzoek in een perimeter rond die 3M-fabriek, om te bekijken welke gevolgen die vervuiling heeft en hoe ver die draagt?

Ten slotte wil ik mij helemaal aansluiten bij collega Schauvliege rond de kost van dit hele gebeuren. U bent een consequent bepleiter van het principe dat de vervuiler betaalt. Minister, kunnen we van u de garantie krijgen dat iedere euro – iedere euro – die hier vandaag wordt besteed aan onderzoek, aan sanering enzovoort, zal worden betaald door de vervuiler 3M en niet door de belastingbetaler, niet door de mensen van Zwijndrecht, niet door de Antwerpenaren, maar door de vervuiler 3M, die de gronden op die manier heeft achtergelaten?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik dank u voor de verhelderende toelichting. Het is geen gemakkelijk verhaal. Er zijn niet alleen de verschillen, zoals u schetste, in de verschillende bouwkundige toepassingen in de verschillende ons omringende landen en de normen die daar dan mee samenhangen. Maar er is ook het feit dat er nog heel wat wetenschappelijk en toxicologisch onderzoek bezig is. Collega's, het is blijkbaar een van de zovele voorbeelden in de milieusector waarbij de inzichten in de vervuilende stoffen en de graad van vervuiling door die stoffen, door de jaren heen evolueren en veranderen.

Dat is niet echt geruststellend, collega's, maar het is wat het is. En we kennen nog vele andere voorbeelden, om asbest niet te noemen, waarbij men jaren heeft gedacht dat het allemaal wel meeviel, maar het ineens toch een heel vervelende stof blijkt te zijn. U kunt dan zeggen dat het voorzichtigheidsprincipe de oplossing is. Maar we weten ook dat we, als we dat consequent toepassen, de helft van de producten die we nu gebruiken van de markt moeten halen. Ik denk dat onze samenleving ook niet zo werkt.

Minister, ik hoor dat u het principe dat de vervuiler betaalt, hier kracht bijzet. Dat is een goed principe, we kunnen daar als partij volop achter staan. Maar, collega's, ik kan mij ook voorstellen – en misschien, minister, kunt u daar nog enige toelichting bij geven – dat ook dít een grote discussie wordt. Want als je zegt dat de vervuiler betaalt, moet je eerst bepalen wat vervuiling is en in hoeverre je moet saneren, hoe proper het moet worden. En daar hangt natuurlijk een prijskaartje aan vast. Ik kan mij voorstellen dat de vergunningen die destijds werden verleend en de voorwaarden die aan het bedrijf werden opgelegd, gebaseerd waren op de inzichten van toen en niet op die van nu. Dat is een beetje hineininterpretiering waar we nu mee bezig zijn.

Maar goed, de vervuiler betaalt: zeer zeker. Daarover zijn we het allemaal eens. Maar hopelijk, minister, is dat ook doenbaar en afdwingbaar en kunnen we dat allemaal voldoende staven. Misschien kunt u daar nog iets over zeggen? Ik dank u.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, het is essentieel om zo snel mogelijk de gesprekken met 3M vlot te trekken en de mensen op hun verantwoordelijkheid te wijzen. De nuanceringen en bedenkingen die collega Vandaele maakt, zijn zeker pertinent. Maar het is wel zo dat, als er een grote vervuiling is, we daar zeer behoedzaam mee moeten omspringen. En dan mogen we ons ook geen risico's met de volksgezondheid permitteren. Niemand heeft er baat bij dat er een rondje paniekvoetbal wordt gespeeld en dat er plots een sfeer van verdoemenis wordt afgeroepen.

Ik heb begrepen, zoals de stand van zaken nu is, dat er zorgvuldig wordt omgesprongen met de vervuiling. Maar als er bijkomend onderzoek moet gebeuren, moet dat ook gebeuren. De belangrijkste oproep hierbij is om zo snel mogelijk met 3M aan tafel te zitten en hen voor de verantwoordelijkheid te stellen om bij te dragen in de sanering van de site.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik sluit graag aan bij deze vraagstelling. We zijn het er allemaal over eens dat PFOS een product is waarmee we bijzonder voorzichtig moeten omspringen. Elke dag wordt er uit wetenschappelijk onderzoek nog meer informatie zichtbaar over de impact en de wijze van beweging. Dat is goed en belangrijk, maar dat wil ook zeggen dat we heel alert moeten blijven. We moeten dat constant opvolgen, met de nodige voorzichtigheid reageren en ervoor zorgen dat we te allen tijde kunnen ingrijpen, bijvoorbeeld wanneer het duidelijk wordt dat er strengere normen zouden moeten worden gehanteerd.

En dus, minister, heb ik nog een vraag betreffende het normenkader. U geeft aan dat u nog met het toetsingskader wil blijven werken. Men is bezig met de uitwerking van een normeringsplan. Mijn vraag is: hebt u enig zicht op de timing daaromtrent?

Ten tweede, u stelt duidelijk dat 3M in dezen verantwoordelijk is voor de saneringskosten en de saneringsplicht. Ik zou willen vragen, minister – specifiek voor wat betreft het Oosterweeldossier – of dat wil zeggen dat alle kosten die gepaard gaan met de vervuilde grond, met de tijdelijke berging, maar ook met de eventuele zuivering in de toekomst, een opdracht is voor 3M? Is dat dan ook al heel duidelijk

zo gesteld? Heeft men ook toegezegd dat men daarvoor de nodige acties zal ondernemen, en dus ook financieren?

Het derde element is daarop verder bouwend. Het is duidelijk dat het niet alleen over de zones van Oosterweel gaat, maar dat de vervuiling ook verder reikt. Ondertussen wordt ook heel duidelijk dat in Zwijndrecht de vervuiling van de bodem veel meer verspreid is dan in eerste instantie – ook bij de publieke opinie – geweten was. Daarover de vraag: wordt er momenteel actief gewerkt aan een totaalplan? Ik bedoel daarmee dat men de problematiek scherp in beeld wil krijgen, om dan te zien op welke manier daarover communicatie kan gebeuren naar de mensen die wonen, werken en leven in dat gebied?

En dan kom ik tot mijn vierde vraag: op welke manier kan daar effectief tot zuivering overgegaan worden? Ik heb in de actuele vraag hierover reeds gesteld dat onder andere het hybride grondwasproces op de markt beschikbaar is, waarvan men aangeeft dat er een hoog reinigingspercentage kan worden behaald. Maar ik hoor vanuit de markt dat er ook nog heel wat andere technieken in ontwikkeling zijn om tot zuivering over te gaan. Daarbij de vraag, minister: op welke manier volgt u die verschillende technieken op? Kunnen we tot erkenning van die technieken overgaan en kan men op het terrein dus ook effectief tot zuivering van de bodem overgaan, om die vervuiling weg te nemen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u voor de vele vragen, collega's. Heel terecht natuurlijk, want het gaat hier over onze gezondheid.

Eerst wil ik iets zeggen over het principe van de vervuiler die alles zal betalen. Het spreekt voor zich dat dat een goed principe is. 3M is niet alleen saneringsplichtig, maar ook saneringsaansprakelijk. Daarover bestaat geen twijfel. Zij nemen tot op heden ook hun verantwoordelijkheden op.

Collega Vandaele, daarom is het net van belang om het beschrijvend bodemonderzoek goed te doen. We hebben nu meer inzicht in de materie, en kunnen ook beter beoordelen wanneer het proper zal zijn.

Collega Rombouts, ons toetsingskader evolueert op basis van groeiende wetenschappelijke inzichten. Wat u zegt over de verspreiding: dat wordt momenteel uiteraard ook onderzocht, in het bodemonderzoek. Er blijkt heel recent ook een mogelijkheid te komen om te zuiveren. Voor de hoeveelheid en aard van de grond bij Oosterweel is het technisch nog niet evident. De administratie volgt natuurlijk die technieken op, en we zullen daar verder op inzetten.

Collega D'Haese, we zijn al bezig met gezondheidsonderzoeken. Ik vind het ook heel evident dat we dat doen. Er zijn al een tiental gezinnen waar stalen zijn opgenomen. We gaan dat ook blijven doen, om te kijken naar verschillen en zo. Dat loopt reeds, en ik zal vragen dat men daar ook mee voortdoet. Dat heb ik destijds ook gevraagd, en ik vind dat we daarin geen risico's mogen nemen.

Collega Schauvliege, u had een vraag over cijfers en u verwees naar Nederland. Onze richtwaarden zijn ongeveer gelijkwaardig: 8 microgram als som van alle pfas, dat is ook in Nederland zo. En ik wil nog eens beklemtonen dat 3M vandaag al aansprakelijk is. Daarover is geen twijfel. De onderzoeken en sanering zullen natuurlijk ook door hen worden gefinancierd.

Gezien er heel wat aspecten zitten in het dossier, en dat ook wel de komende weken en maanden in beslag zal nemen, en gezien de complexiteit van het dossier, vind ik het niet slecht om hierover eventueel een hoorzitting te organiseren, om uitleg te laten geven over wat we weten, over de procedures die nu lopen voor

bodemonderzoek, de bodemsaneringsprojecten, de gezondheidsonderzoeken, enzovoort. Het is maar een voorstel. Ik ben natuurlijk wat technisch geweest in mijn antwoorden, maar er zijn veel experts en deskundigen die nog meer in detail op alle vragen kunnen antwoorden. Gezien het feit dat dit zeker nog de komende maanden, of het komende jaar, in de belangstelling zal staan, en zeer actueel zal blijven, denk ik dat het wel belangrijk is dat we goed weten hoe, wat en waar. Ik denk ook dat de deskundigen wel bereid zijn om de nodige uitleg te komen geven.

De OVAM heeft ook opdracht gegeven aan 3M – op korte termijn – om het nodige onderzoek te doen of er voorzorgsmaatregelen nodig zijn. Ook dat is al in voorbereiding. En natuurlijk volgen we ook de bescherming van de gezondheid van de omwonenden verder op.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel voor uw antwoorden, minister. Ik wil nog eens benadrukken dat we niet voorzichtig genoeg kunnen zijn in dit dossier. Niet alleen wat betreft de normering en de Oosterweelwerken, en het grondverzet dat dat met zich mee zal brengen, maar ook voor de buurtbewoners in de omgeving van 3M moeten we alles in het werk stellen om te zorgen dat zij op een veilige en gezonde manier kunnen leven en wonen. We rekenen er dan ook op dat u inderdaad het principe dat de vervuiler betaalt helemaal toepast en dat u 3M verantwoordelijk en aansprakelijk stelt, en dat zij niet alleen voor de sanering moeten opdraaien, maar ook voor de schade die ze teweeggebracht hebben.

Wij gaan het dossier inderdaad zeer zorgvuldig opvolgen en mee ijveren om dit tot een goed einde te brengen. We zijn uiteraard heel blij dat u ook de suggestie doet om hoorzittingen te organiseren. Ik denk dat dit zeker nodig is om te zorgen dat iedereen dit heel grondig kan opvolgen, en dat we daar experts van binnen- en buitenland kunnen horen over de stand van zaken. Dat lijkt me zeer essentieel te zijn. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het ondergrondse ruimtegebruik – 3383 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel. De vraag is eigenlijk ontstaan naar aanleiding van de startnota gewestelijk RUP Leidingsstraat Antwerpen-Rhur. Daar verwijst SARO (Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed) in zijn advies naar het gebrek aan een ruimtelijke structuurvisie inzake nuts- en pijpleidingen voor Vlaanderen.

Deze ruimtelijke structuurvisie inzake nuts- en pijpleidingen zou een onderdeel moeten zijn van een globale visie inzake ondergronds ruimtegebruik in Vlaanderen. Het departement Omgeving stelde in 2019 een inspiratienota op in dat verband. Deze inspiratienota in verband met Ondergronds Ruimtegebruik had als titel 'Onder je voeten ligt een wereld aan kansen'.

Hieropvolgend werden een aantal inspiratiesessies georganiseerd in het najaar van 2020. Het is onduidelijk wat de scope van dit proces precies is. Het vervolgtraject is niet terug te vinden. In de beleidsnota Natuur en Omgeving vind ik geen enkele visieontwikkeling naar ondergronds ruimtegebruik.

Minister, wat is de scope van het onderzoekstraject rond ondergronds ruimtegebruik? Gaat dit verder dan een ambtelijke oefening? Zal dit leiden tot een 'beleidsplan ondergrondse ruimte Vlaanderen'? Wat zijn de vervolgstappen in dit traject?

Zal deze visie een integrale visie voor heel Vlaanderen worden? Zal dit gebiedsdekend zijn? Zullen alle functies en noden hierbij aan bod komen? Of wordt er gepland in functie van specifieke toepassingen zoals energievoorziening en transport?

Bent u akkoord met SARO dat op zijn minst voor ondergrondse nuts- en pijpleidingen een duidelijke ruimtelijke visie essentieel is, in het kader van nieuwe ontwikkelingen?

Wat is het verband tussen ondergrondse ruimtelijke plannings/landgebruik en 'Land use, Land Use Change and Forestry' (LULUCF)? Of in welke mate is de ontwikkeling van de ondergrond in conflict met koolstofopslag in de bodem en vrijgave ervan tegenover landgebruik?

Hoe zal worden omgegaan met historische ongeschonden en heel waardevolle bodems?

Momenteel is er een enorm overschot aan gronden – en ik bedoel letterlijk grond – in Vlaanderen. Er wordt hier nauwelijks beleid rond gevoerd. Wordt het aspect 'grondoverschot' in deze discussie meegenomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: In zijn advies van 28 april 2021 over de startnota gewestelijk RUP Leidingstraat verwijst SARO naar het gebrek aan een ruimtelijke structuurvisie inzake nuts- en pijpleidingen voor Vlaanderen.

Deze ruimtelijke structuurvisie inzake nuts- en pijpleidingen zou deel moeten uitmaken van een globale visie inzake ondergronds ruimtegebruik in Vlaanderen. Het departement Omgeving stelde in 2019 een inspiratienota in verband met Ondergronds Ruimtegebruik op met als titel 'Onder je voeten ligt een wereld aan kansen'. Hieropvolgend werden een aantal inspiratiesessies georganiseerd in het najaar van 2020. Het is onduidelijk wat de scope van dit proces precies is. In de beleidsnota Natuur en Omgeving 2019-2024 is deze verkenning alvast niet opgenomen.

De beleidsverkenning rond ondergronds ruimtegebruik had als scope de kansen ervan binnen het bestaand ruimtebeslag in beeld te brengen en zo zicht te krijgen op de mogelijkheden. De verkenning ging dus niet specifiek in op nieuwe pijp- en nutsleidingen ook omdat deze zich ook vaak buiten het bestaand ruimtebeslag situeren. Men ging uit van een geïntegreerde benadering waarbij ruimtenoden worden afgewogen ten opzichte van kwetsbare voorraden in de bodem en ondergrond alsook het belang van bovengronds groen.

De resultaten worden gebruikt om proefprojecten op te zetten en om mee te nemen in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV).

Verschillende elementen zijn belangrijk als we netwerken bekijken. Een belangrijk principe is de vermindering van het bijkomend ruimtebeslag. In dat opzicht ben ik het eens met SARO.

Daarnaast zal het bestaand net verder evolueren en zullen nieuwe infrastructuren inspelen op nieuwe noden. Het vervoer via ondergrondse pijpleidingen is vandaag een belangrijk onderdeel van het omgevings-, het mobiliteits-, het energie- en het economisch beleid. Dat geldt ook voor de versterking van het hoogspanningsnetwerk, denk maar aan Ventilus. Verschillende grote infrastructuurprojecten zijn op dit ogenblik in voorbereiding. Deze projecten helpen ons de energie- en grondstoffentransitie voor te bereiden. Daar is iedereen in deze commissie voorstander van.

Het bestaande gasnet zal evolueren naar complementaire netten voor het vervoer van methaan, waterstof en koolstof. Warmtenetten worden verder uitgebouwd, pijpleidingen voor chemisch transport bieden opportuniteiten en dergelijke.

Als ruimtelijke visie wordt in de strategische visie van het BRV vastgehouden aan het bundelingsprincipe van deze infrastructures. Wat mij betreft, is vooral nood aan een eenvoudig toepasbaar afwegingskader dat ruimtelijke, economische, sociale en ecologische belangen evenwichtig benadert. Duurzame transportmodus vanuit het omgevingsbeleid ondersteunen en faciliteren blijft dus in mijn ogen belangrijk.

Er is geen eenduidig verband tussen ondergrondse ruimtelijke plannings en LULUCF.

Zo hebben ondergrondse ontwikkelings van meer dan 5 meter onder het maaiveld weinig invloed op de koolstofvoorrads in de bovenste 1 à 2 meter onder het maaiveld op voorwaarde dat ze de bodem niet verstoren tijdens de aanleg en de bodemfysische toestand van de bodem en het landgebruik niet wijzigt.

Zoals reeds gezegd, had de beleidsverkenning rond ondergronds ruimtegebruik als scope de kansen ervan binnen het bestaand ruimtebeslag in beeld te brengen. Binnen het bestaand ruimtebeslag komen de historische ongeschonden en heel waardevolle bodems in principe niet voor.

Uw stelling dat er nauwelijks beleid gevoerd wordt rond grondoverschotten verbaast mij. In antwoord op uw schriftelijke vraag 464 van 11 januari 2021 heb ik u kwalitatief en kwantitatief aangegeven dat grondoverschotten zowel vanuit milieuhygiënische als bouwtechnische kwaliteit goed worden opgevolgd. Ik vermeldde tevens waarvoor ze worden ingezet. Ook de nota in verband met ondergronds ruimtegebruik van het departement Omgeving heeft aandacht gegeven aan het belang van voorafgaand geologisch onderzoek met het oog op de toepassing- en dus afzetmogelijkheden van grondoverschotten. Dit aspect zal blijvend worden meegenomen. De doelstelling dat het gebruik van de uitgegraven bodem geen bijkomend risico voor het leefmilieu en de gezondheid mag veroorzaken, blijft sowieso opgevangen via de grondverzetsregeling die wordt opgevolgd door de bodembeheerorganisaties, met name de vzw Grondbank en de vzw Grondwijzer.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik onthoud dat u geen voorstander bent van een gebiedsdekkend structuurplan voor de ondergrond, maar dat u eerder denkt aan een eenvoudig afwegingskader. U geeft aan dat het vooral gaat om ruimtelijke planning in de ondergrond in een laag van 5 meter die de bovenste lagen niet meerekent. Er is nood aan planning daarrond.

Ik denk specifiek aan lokale besturen die nu worstelen met het al dan niet aanleggen van warmtenetten, maar ook heel eenvoudige dingen zoals ondergrondse bouwlagen. Hoe ver moet men daarin gaan? Heeft dat nog een toekomst of niet? Daar zijn heel wat discussies over aan de gang. Het lijkt me heel belangrijk dat Vlaanderen daar ook een aantal tools geeft en ondersteuning biedt aan die lokale besturen. Dat zijn nu eenmaal heel belangrijke discussies waar lokale besturen in hun centra mee te maken hebben.

Zult u de lokale besturen op dat vlak mee ondersteunen in hun vragen? Hoe kunnen zij omgaan met die eerste lagen? Is het nog zinvol om ondergrondse garages op te leggen of niet? Hoe kunnen zij de warmtenetten aanleggen in de centra? Hebt u daar antwoorden op? Zult u met dat eenvoudig afwegingskader daar een antwoord op kunnen bieden?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, mevrouw Schauvliege, ik heb op de website van het departement Omgeving ook gezien dat ze met een studie bezig zijn omtrent het ondergronds ruimtegebruik. Ik kijk uit naar de resultaten.

Ik heb dat ook geïnterpreteerd als planning. Minister, kunt u dat meenemen naar het departement Omgeving? We zien tot nu toe dat de ondergrondse ruimte meestal gebruikt wordt voor ondergrondse parkeergarages. Misschien zijn er functies om in de ondergrond te voorzien, bijvoorbeeld een fuifzaal. Het geluid naar de omgeving wordt op die manier gefilterd.

In de stad Brussel bijvoorbeeld zijn heel wat ruimtes ondergronds, maar in andere steden, in Vlaanderen, ongetwijfeld ook. Het centraal station is bijvoorbeeld een volledig ondergronds station. Daar zitten zeker en vast meer potenties in die ondergrondse ruimte op vlak van het ruimtelijk rendement verhogen en juiste functies op juiste locaties inplanten. Vandaar de vraag om in de studie ook aandacht te hebben om dat aspect mee te nemen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega Schauvliege, u hebt dat inderdaad goed begrepen. De bedoeling is een eenvoudig toepasbaar afwegingskader dat ruimtelijke, economische, sociale, ecologische belangen allemaal evenwichtig benadert. U hebt inderdaad wel een punt om die lokale besturen en de noden daar te detecteren. We zullen dan ook in gesprek gaan om dat te doen. Denk maar aan het warmtenet of andere zaken inzake energie. Ik zal dus met hen in gesprek gaan. Ik stel ook voor dat we de resultaten van de studie afwachten. Als deze rond is, zullen we het in de commissie nog eens ter sprake brengen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister. Ik ben tevreden met het antwoord. Ik kijk ook uit naar de resultaten van de studie, want ik denk dat daar potenties liggen, maar dat er ook beperkingen zijn. Het is belangrijk dat we, vooraleer gemeenten zelf beginnen te experimenteren, hun daar wat handvaten voor geven. Wordt dus ongetwijfeld vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van wolven in Vlaanderen – 3387 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik heb mijn vraag een aantal weken geleden ingediend, maar ik moet vaststellen dat ze bij wijze van spreken met de dag actueler wordt.

Ongeveer een maand geleden zijn ook de Noorderkempen, in de provincie Antwerpen, opnieuw opgeschrikt door de doortocht van een wolf, met heel wat schadegevallen tot gevolg, in die zin dat er op 14, 16 en 17 april op de Kalmthoutse Heide is vastgesteld dat een wolf maar liefst 25 schapen heeft doodgebeten en er een dertigtal heeft verwond. In het begin dacht men eventueel aan een hond, maar ondertussen heeft men met DNA aangetoond dat het wel degelijk om een wolf ging. Diezelfde wolf zwierf op 3 april in de buurt van het vliegveld van Weelde door het Turnhouts Vennengebied en beet in Merksplas dan nog eens 6 geiten dood. Op

2 en 4 mei ligt diezelfde wolf vast op een cameraval bij een gedood ree in de buurt van de Kalmthoutse Heide.

Op het moment dat die schadegevallen bekendgemaakt worden, worden eigenaars aangezet om hun kleinvee te beschermen met wolfproof omheining, of eventueel dat de dieren tijdelijk worden opgesloten, in afwachting dat er meer duidelijkheid zou zijn over de wolf.

Een pittig detail in heel deze situatie is wel dat de schapenhoeder waarvan de schapen doodgebeten werden, die ook effectief reeds beschermd had met een wolfproof afrastering van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

In het Limburgse Balen hebben we een tijdje later het signaal gekregen dat er een jong veulen doodgebeten zou zijn. Hier is er nog geen DNA-bewijs omdat het DNA-staal nog geanalyseerd moet worden.

Daarnaast hebben we het hele roedelverhaal van wolven in Limburg, u ook goed gekend, minister. De wolvin Noëlla heeft ondertussen ook nieuwe jongen geworpen en de wolvenroedel bestaat reeds uit vijf wolven. Zij zullen naar alle waarschijnlijkheid binnenkort hun nest verlaten en een eigen territorium zoeken, of alleszins actief worden.

Collega's, ik denk dat iedereen gisteren ook opgeschrikt is door de beelden en het signaal van wat de wolven in Limburg hebben aangericht, namelijk dat een kudde runderen is aangevallen, waarbij één rund ook het leven heeft moeten laten.

Dit verontrust mij toch bijzonder sterk, minister: daar waar experts tot voor kort, tot voor dit voorval, steeds beweerden dat het ondenkbaar is dat groot rundvee, hoefdieren, aangevallen zouden worden, zeker al niet in een kuddetoestand, moeten we vaststellen dat de realiteit blijkbaar toch anders is. Niet één rund, niet een verzwakt rund, maar een kudde jonge, gezonde runderen is hier aangevallen.

Ik stel mij ook bijzonder veel vragen over hoe wij verder willen en kunnen omgaan met deze situaties. Minister, ik had hierover een aantal vragen die ik aan u zou willen voorleggen.

Volgens de informatie op de website van ANB stelt men dat er in de toekomst maar schadevergoeding gegeven kan worden wanneer er preventieve maatregelen genomen zijn. Een nulrisico bestaat echter niet, als we weten dat de wolven in de omgeving zitten of kunnen komen, wetende dat wolven tot 50 kilometer per dag kunnen afleggen en dus overal in Vlaanderen kunnen opduiken. Dat zou willen zeggen dat iedereen met vee op een weide zijn weide wolfproof moet afrasteren? Vindt u dit enerzijds haalbaar, maar anderzijds ook wenselijk, dat met andere woorden alle dieren die op een weide gehouden worden – trouwens vaak ook uit gezondheidsoverwegingen en dierenwelzijnsoverwegingen – achter wolfproof afrastering geplaatst moeten worden?

Minister, u werkt al geruime tijd aan een aangepast subsidiebesluit. Eind 2020 ging dat naar de Inspectie van Financiën waar begin januari 2021 een negatief advies van is teruggekomen. Hoever staat het ondertussen met het subsidiebesluit? Wanneer mogen we het verwachten en zijn de grote lijnen hiervan reeds gekend of kunt u die al meedelen?

Vandaag is er een subsidie voor wie een wolfwerende afrastering plaatst in risicogebied. De afbakening van risicogebieden is dus cruciaal. Hoe zijn deze risicogebieden initieel bepaald en wanneer worden de risicogebieden bijgewerkt? Is dat periodiek of na een aantal waarnemingen? Hoe wordt bij de afbakening van risicogebieden omgegaan met de extreme mobiliteit van een wolf die tot 50 kilometer per dag kan

afleggen? We moeten vaststellen dat er regelmatig op diverse plaatsen, in de Kempen bijvoorbeeld, wolven opduiken en de nodige sporen achterlaten.

In een schriftelijke vraag vroeg ik u al eerder hoe u tegenover een snel en goedwerkend waarschuwingssysteem staat zodat bij een vermoeden en/of vaststelling van de aanwezigheid van een wolf in bepaalde gebieden snel kan worden gehandeld door eigenaars van dieren. Zult u de oprichting van dergelijk systeem laten onderzoeken gezien de groei van de wolvenroedel in Limburg, maar ook gezien het feit dat we onmogelijk elke weide waar vee in staat met een wolfwerende afrastering kunnen omheinen en gezien de wolf eigenlijk overal in Vlaanderen kan optreden? We hebben alleszins moeten vaststellen dat hij toch op verschillende plaatsen, op de meest onvoorspelbare momenten opduikt. Daarom dus de vraag naar een goedwerkend waarschuwingssysteem.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb inderdaad op het wolvenplatform aangekondigd dat er bij de geactualiseerde subsidieregeling een koppeling gemaakt zal worden tussen het nemen van preventieve maatregelen en het verkrijgen van een schadevergoeding, weliswaar met een overgangperiode. Dat was vooral om ervoor te zorgen dat er voldoende preventieve maatregelen genomen zouden worden. Zoals op de website wordt aangegeven, zal dergelijke koppeling enkel gemaakt worden in gebieden waar wolven gevestigd zijn en de kans op wolvenaantallen groter is. Zo is er voor de gevestigde roedel in Noord-Limburg in 2018 reeds een risicogebied afgebakend waar een hoger risico bestaat, en waarbinnen reeds verschillende jaren sterk is ingezet op de ondersteuning. Na een overgangperiode kan er verwacht worden dat in het risicogebied voldoende maatregelen worden genomen door de veehouders om de dieren te beschermen. Het kan niet de bedoeling zijn dat veehouders een schadevergoeding krijgen als ze geen preventieve maatregelen willen nemen. Dat was initieel het idee van de koppeling, omdat we ook zagen dat daar niet voldoende maatregelen genomen werden, die qua subsidies ook ondersteund werden, voor alle duidelijkheid.

Buiten de risicozone is het risico op aanvallen op kleinvee iets kleiner, maar niet onbestaande. U verwijst ook naar de wolf in Kalmthout. Ik veronderstel dat die vanuit Nederland is gekomen – dat is toch de informatie die ik krijg. Die is dan ook teruggekeerd, zo zit dat dan met die dieren.

Er kan van de veehouders echter niet verwacht worden dat zij wolfwerende maatregelen nemen. Uiteraard moedigen wij alle initiatieven in heel Vlaanderen aan en kunnen ook de veehouders voor advies terecht bij het Wolf Fencing Team, dat wij ook hebben bijgestuurd op vraag van de sector.

Voor het nieuwe subsidiebesluit werd inmiddels positief advies ontvangen van de Inspectie van Financiën. Het werd ook voor begrotingsakkoord voorgelegd. We bereiden het dossier verder voor. Er zijn wel wijzigingen aan het subsidiebesluit. Zo is er een betere omschrijving van de te hanteren normen en materialen. Er is ook een uitbreiding van het aantal kleinveesoorten: schaapachtigen, kameelachtigen en hertachtigen. Er is subsidiëring van niet-elektrische aanpassingen om ondergraving tegen te gaan. Ook verenigingen kunnen een aanvraag indienen. Er wordt een hoger subsidiepercentage toegekend, namelijk 90 procent. Er is een forfaitaire vergoeding voor onderhoudskost. Naast de aanpassing van een bestaand raster wordt in enkele gevallen ook de mogelijkheid geboden voor het plaatsen van een nieuw raster, bijvoorbeeld bij natuurlijke barrières die voor de wolf wel overbrugbaar zijn. En een raster voor kwetsbare koeien, net na het kalveren of wanneer ze ziek zijn, wordt voor 90 procent gesubsidieerd.

Daarover is er dus positief advies van de instanties. Dat zit dus goed.

Daarnaast is er afgesproken dat er een complementaire regeling voor professionele veehouders komt. Die wordt uitgewerkt door mijn collega Crevits. De Europese Commissie liet in een brief van 11 februari 2019 weten dat Europa toestaat en ook aanmoedigt dat steun vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) via de niet-productieve maatregelen wordt ingezet om landbouwers te helpen bij het beschermen van kwetsbaar vee. Minister Crevits is ook bezig met de opmaak van een regeling waarbij landbouwers vergoed worden voor het wolfproof maken van hun bestaande omheining, in het kader van niet-productieve investeringen binnen het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF). Het gaat om een omheining binnen het risicogebied voor wolven. Onderhoudskosten worden, net als bij andere VLIF-investeringen, niet betoelaagd, maar het subsidiepercentage voor de wolfwerende afrastering zal op 100 procent liggen voor professionele veehouders. Via een agromilieumaatregel kan ook gekozen worden voor onderhoudssteun voor professionals, zoals ik dat vandaag al voorzie.

Verder staat Europa toe dat schaaphouders steun krijgen via Europese GLB-middelen voor de kosten van honden die professionele schaapskuddes beschermen tegen de wolven. Dat kan uiteraard niet met VLIF-steun betoelaagd worden. Dat blijkt in het buitenland een zeer efficiënte maatregel te zijn. Dat kan dus bekeken worden.

De bepaling van de risicozones gebeurt op basis van de monitoringsgegevens van de wolf in Vlaanderen door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Het risico wordt daarbij ingeschat op basis van enerzijds concrete harde feiten die op regelmatige wolfaanwezigheid duiden, en anderzijds op de interpretatie en de integratie van die feiten in hun landschappelijke context. Aangezien het terreingebruik van de wolven ook kan wijzigen in de loop van de tijd, is dit een afbakening op basis van de beschikbare informatie. Het INBO beoordeelt minstens om de drie maanden de noodzaak tot eventuele aanpassing van de zones.

Als 'harde feiten' worden de volgende types van waarneming gebruikt: prooiresten, beoordeeld op basis van visuele interpretatie, al dan niet daarna ook door DNA-analyse bevestigd; opnames van cameravallen; loopsporen en uitwerpselen; en zichtwaarnemingen die door het INBO toch als vrij betrouwbaar worden beoordeeld.

Gemeenten waar het risico op een wolvenaantal op vee als hoog wordt ingeschat zijn: gemeenten die geheel of gedeeltelijk onderdeel uitmaken van een gekend wolventerritorium; gemeenten die in de periferie liggen van een gekend wolventerritorium en van daaruit bezocht kunnen worden door territoriale wolven; en gemeenten waar voldoende feiten wijzen op een regelmatige aanwezigheid van zwerende of tijdelijk residerende wolven.

Zoals ik op uw schriftelijke vraag van 19 juni geantwoord heb, is het binnen de afgebakende risicogebieden met de gevestigde wolven voor elke houder van schapen, geiten en andere risicovolle soorten, zoals alpaca, damhert enzovoort, ten zeerste aangeraden om een wolfwerend hekwerk of afrastering te plaatsen.

Verder is het zo dat cijfers uit Nederland ons leren dat het risico op schade door andere diersoorten, zoals honden, vele malen groter is. Ik wil die cijfers ook wel bijhouden. Het is altijd interessant om dat dan naast elkaar te leggen. We kunnen eigenaars in het algemeen ook wel aanraden om wolf- en hondwerende afrasteringen te plaatsen, omdat hun vee zo ook beschermd wordt tegen aanvallen door loslopende honden, die dus eender waar in Vlaanderen kunnen plaatsvinden.

Als er ergens een wolf gesignaleerd wordt buiten de gekende vestigingszone, volgen het INBO en Natuur en Bos alle waarnemingen daaromtrent van zeer nabij op, om steeds een zo actueel mogelijk beeld van eventuele wolfaanwezigheid te hebben. Als er aanwijzingen zijn dat een wolf enige tijd min of meer ter plaatse blijft en een mogelijk risico vormt voor vee, worden ook de nodige initiatieven genomen. Zoals eerder aangegeven, is er een draaiboek in het kader van de vestiging van

een wolf in opmaak, dat als basis zal dienen om op korte tijd de nodige initiatieven te nemen. Dat komt er dus aan. Ik denk daarbij niet alleen aan het bezorgen van informatie en informatiekkanalen. Het is onder andere ook mogelijk dat er rescue kits van Natuur en Bos geplaatst worden om het vee tijdelijk af te schermen. Voor de plaatsing kan daarbij ook gerekend worden op de ondersteuning van het netwerk dat we kennen.

Het is natuurlijk een uitdaging om met de wolf samen te leven. Er is een kader. Er is ook een kader voor probleemwolven. Er is voldoende financiering. We gaan die ook aanpassen, op basis van terechte bekommernissen. En telkens als er schade is, moeten we er ook snel bij zijn. Maar ik luister natuurlijk ook graag naar andere voorstellen, die we eventueel nog kunnen meenemen. Ik kan alleen maar zeggen dat dit voor de administratie en ieder van ons 'top of mind' is.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister. Er zijn wel nog een aantal bezorgdheden die bij mij blijven liggen, ook na het antwoord dat u net gegeven hebt. Wat betreft de preventieve maatregelen, hebt u net aangegeven dat u de koppeling naar schadevergoeding in risicogebieden wilt realiseren. Ik begrijp dat u de mensen wilt aanmoedigen om preventieve maatregelen te nemen, maar ik moet vaststellen dat de preventieve maatregelen, soms zelfs de wolfproof rastering, eigenlijk onvoldoende zijn. Bovendien gebeuren er blijkbaar ook nog andere aanvallen dan enkel op kleinvee. Dan stel ik mij de vraag of het verantwoord is om de schadevergoeding te koppelen aan preventieve maatregelen. Want op een gegeven moment is de vraag hoe ver we moeten gaan in de preventieve maatregelen. Ik vind dat een heel moeilijke kwestie. Niemand heeft bij wijze van spreken pijltjes bij zijn weide staan met 'val hier maar aan'. Dat gebeurt altijd buiten de wil van de eigenaar van de dieren om. De schadevergoeding moet met andere woorden te allen tijde gegarandeerd kunnen blijven.

Mijn tweede vraag was hoe ver we moeten gaan in de wolfproof afrastering. Willen we gans Vlaanderen effectief voorzien van wolfproof afrastering? Daar heb ik van u niet dadelijk een antwoord op gekregen, buiten het feit dat u stelt dat u dat binnen risicogebied expliciet voor alle diersoorten wilt. U wilt dat ook gesubsidieerd doen. Buiten de risicozones wilt u het misschien wel aanraden, maar gaat u eigenlijk niet verder. Dan is de vraag natuurlijk welk signaal we willen geven aan onze burgers. Hoe ver moeten we daarin gaan? Ik moest vaststellen dat ze zowel in het zuiden van de Kempen in de provincie Antwerpen worden waargenomen als in het noorden van de Kempen. Overall is er blijkbaar potentieel gebied waar de wolf kan optreden en dieren schade kan aandoen. Ik krijg heel wat bezorgde reacties op het moment dat zo'n wolf in de omgeving komt. Wat moeten we aanraden aan de mensen? Dat ze overal maar wolfproof afrastering moeten plaatsen?

Daarbij stel ik me ook de vraag: waartoe leidt dat voor ons landschap en voor de doorwading van het landschap? Willen we effectief dat alle weidedieren via een wolfproof afrastering worden beschermd? En dan nog, beschermd? Ik moet vaststellen dat zelfs zo'n afrastering niet altijd de nodige bescherming biedt.

Minister, dan wil ik ingaan op het element van het waarschuwingssysteem. Ik meen begrepen te hebben, hoewel u het niet heel duidelijk gesteld hebt, dat u in dezen dezelfde houding aanneemt als in uw antwoord op de schriftelijke vraag, namelijk dat u daar niet op wilt ingaan, wat ik toch ten eerste zou betreuren. Op het moment dat er hier in Kalmthout een wolf wordt waargenomen, stelt men zich in heel de omgeving de vraag wat de bewegingsroute van die wolf is en of men nu alle dieren binnen moet houden in de omgeving. En hoe ver reikt die omgeving dan? Na de analyse moeten we vaststellen dat in Merksplas, zoveel dorpen verder, diezelfde wolf opnieuw slachtoffers kan maken. Mensen uit de omgeving werden

helemaal niet gewaarschuwd om extra maatregelen te nemen. Dat is toch niet oké? Mensen zitten met schrik. Mensen willen geïnformeerd worden, zodat ze eventueel kunnen ingrijpen of voorzorgen kunnen nemen. In dezen laten we hen eigenlijk volledig in het ongewisse. Ik zie dus toch wel een heel belangrijke rol weggelegd voor zo'n waarschuwingssysteem, zeker daar waar de dieren niet permanent aanwezig zijn, dus buiten de eventuele risicogebieden. Dat zou toch een heel belangrijk ondersteunend instrument kunnen zijn.

Ik wil nog even stilstaan bij een laatste element, minister. U zegt dat we het in perspectief moeten zien: de wolvenaantallen versus de hondenaantallen. Ik vind dat altijd een wat eigenaardige vergelijking. Het is voor mij geen probleem om zeker ook de hondenaantallen in beeld te brengen. Maar ik weet wel een ding: op het moment dat een hond een landbouwhuisdier aanvalt, dan beschouwen wij die hond als een potentieel zeer gevaarlijk dier en wordt er ook van alles ondernomen ten aanzien van die hond. Want op het moment dat een hond – of een hondachtige – effectief landbouwhuisdieren aanvalt en er zichzelf van overtuigd voelt dat te kunnen, dan is dat een gevaarlijk dier. En in dezen zou ik dus ook willen vragen, minister, welke extra maatregelen u zult nemen of overweegt of zult onderzoeken op basis van de aanvallen die gisteren gebeurd zijn in Limburg op de kudde runderen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik zal proberen kort te zijn, voorzitter. Ik zie dat u dat op prijs stelt. Collega Rombouts, ik was toch wat verbaasd toen u beweerde dat er eerder werd gesteld dat het ondenkbaar was dat een wolf runderen zou aanvallen. Dat is in elk geval nooit door het kabinet gebeurd. Dat is nooit door het INBO gebeurd. Daar wil ik zeer formeel in zijn. Integendeel zelfs: ik herinner me heel goed besprekingen naar aanleiding van de wolf, waarbij verwezen werd naar Duitsland, waarbij in 3 procent van de gevallen paarden en runderen betrokken zijn. Ik zie niet in waarom Vlaanderen daarop een uitzondering zou zijn. Juist vanuit het belang dat het kabinet altijd heeft gegeven aan de wetenschappelijke onderbouw van het beleid, heeft het kabinet noch het INBO ooit beweerd dat het ondenkbaar is dat runderen of paarden het slachtoffer zouden zijn van een aanval door wolven.

Voor alle duidelijkheid, mocht iemand dat nog betwijfelen: uiteraard is het te betreuren en is het bijzonder pijnlijk als landbouwer te moeten vaststellen dat je inkomen op deze manier bedreigd wordt. Ik denk dat iedereen het daarmee eens is.

Ik begrijp de minister eerlijk gezegd wel, wat dat algemeen waarschuwingssysteem betreft. Net vanwege de onvoorspelbaarheid van het gedrag van wolven die zich in een nieuw territorium aan het verspreiden zijn, is het haast onmogelijk om op een zinvolle manier daarvoor een waarschuwing uit te sturen. Ik denk dat geen enkele waarneming van een wolf onopgemerkt blijft en dat men dan bij manier van spreken in de hele wijde omtrek zou moeten weten dat het niet uit te sluiten valt dat de wolf in die richting komt maar men zal nooit weten in welke richting.

Ik blijf, net als vroeger, herhalen: het samenleven met de wolf is, zoals de minister zegt, niet eenvoudig. Maar het is een taak die we hebben, waarvoor mijn partij zich wil blijven inzetten, waarbij gezocht moet worden naar een systeem van vergoeding en het wolfproof maken van territoria. Dat dat een zoektocht is die nooit helemaal beëindigd is, dat we daar steeds in kunnen bijleren, is evident, denk ik. Het overlegplatform van de minister biedt daar alle mogelijkheden toe. Ook de vrijwilligers die zich daarvoor willen inzetten en hun kennis en expertise ter beschikking willen stellen, vind ik een positief signaal op dat vlak, dat aantoont dat, wat ons betreft, het samenwonen met de wolf moeilijk is – laten we daar niet flauw over doen – maar absoluut niet onmogelijk is.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik ben een beetje verheugd dat zowel de vraagsteller als de minister het woord 'roedel' in de mond namen, omdat toen ik dat eerder deed in deze commissie, dat afgedaan werd als onheilspellend en ophitsend. Maar dat gebeurt wel meer als het Vlaams Belang iets verwoordt: dan wordt dat in den beginne meestal niet serieus genomen.

Uit de foto in de krant van het dier dat aangevallen is, blijkt duidelijk dat dat gebeurde in een hoek van de weide. Het is ook bevestigd dat het gaat om een kudde. Dan gaat het niet om een lone wolf of een wolf die volgens het protocol afgemaakt zou moeten worden, dan is het een roedel. Zo wordt er gejaagd in een roedel. Er werd daarnet gezegd: 'onvoorspelbaar'. Ja, dat klopt voor de tijd en de plaats, maar niet voor wat er gebeurt. Dat weten we. Ik bedoel: het werd hier altijd afgedaan als: 'de wolf blijft nog altijd een mythisch dier'. Er werden vooraf zelfs bevoordingen als 'schattig' gebruikt. Ik merk echter wel dat het bij de vraagsteller, vanaf het moment dat zij geconfronteerd wordt met haar kiesdistrict waarin mensen zaken aan haar melden, ineens heel wat anders wordt. Toen ik hier eerder de uitspraken deed die ik gedaan heb, werd daar een beetje lacherig over gedaan en werd er gesproken van ophitsing.

Minister, ik denk dat het nodig is dat u het protocol aanpast. Het is niet alleen de eenzame wolf die een risicowolf is, neen, in het protocol moet ook een vermelding komen van roedels. Dat is in het buitenland ook al het geval. Ik heb het u de vorige keer – ik denk anderhalve maand geleden – al gezegd dat men op de Veluwe aan het overwegen is om een roedel te liquideren. In Italië vallen roedels zelfs elanden aan. Die zijn twee keer zo groot als een koe, nog groter dan een paard! Ik bedoel: als wolven honger hebben, vallen ze aan. Zo simpel is het. Er wordt wel gezegd: we moeten daarmee leren leven. Maar we moeten er ook van overtuigd zijn, of toch beseffen, wat een wolf is. Dus ik vraag u met aandring om het protocol aan te passen en ook de roedel erin op te nemen.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceysens (CD&V): Ik heb gisteren met eigen ogen kunnen vaststellen wat een roedel wolven kan aanrichten. Collega's, die foto's zijn al heel sprekend en maken indruk. De werkelijkheid is echter erger dan men op een foto kan vastleggen. Een volwassen, gezonde koe, in stukken gereten door een roedel wolven. Het klamme haarkleed van dat dier duidt op de doodstrijd die dat dier gestreden heeft. Dat is een gruwelijk einde. Andere koeien werden 's ochtends door de landbouwer angstig, bezweet en opgejaagd teruggevonden in de wei. Ik zeg het nogmaals, collega's: je moet het met eigen ogen zien om te kunnen geloven wat een dergelijke roedel kan aanrichten. Een gezond dier van, naar mijn schatting, 350 à 400 kilogram, dat op die manier ten gronde gericht wordt. Minister, ik heb hier al dikwijls mijn ongerustheid geuit. Dit maakt mij nog ongeruster.

Enkele schapenhouders hier in de regio zijn inmiddels gestopt met hun hobby. Anderen houden hun dieren 's nachts op stal. En sommigen hebben hun weides inmiddels wolfbestendig gemaakt, al is dat met wisselend succes: tot twee maal toe is een wolf al zo'n weide binnengedrongen. Zo'n weide volledig ontoegankelijk maken is niet vanzelfsprekend. Een weide ligt nu eenmaal niet op een vlak, verhard terrein. Rondom elke weide zijn er wel oneffenheden. De wolf blijkt er een meester in te zijn om die te vinden.

En nu er minder kleinvee beschikbaar is, richt die wolf zich blijkbaar op grootvee. De minister heeft in het verleden inderdaad geantwoord dat de kans op aanvallen van grootvee zeer klein is, minder dan 3 procent. Maar het blijkt wel dat de roedel die hier aanwezig is, zich tegoed doet aan grootvee. En dat is dus wat er gisteren is gebeurd. Minister, weten wij goed wat de gevaren van die roedel nog kunnen zijn in een dicht gebied als dit?

In januari 2018 heb ik wolvenkenner Jan Loos horen zeggen dat de kans dat we oog in oog komen te staan met het dier, zo goed als nihil is. Ondertussen is die wolf, naast de mensen waarvan ik al heb verteld dat ze hem gezien hebben, al drie keer midden in de dag gefilmd: eenmaal op de Helchterensedijk, eenmaal in Wauberg, in weilanden achter de woningen en eenmaal toen hij achter een tractor aanliep die aan het ploegen was. Op dat filmpje leek het dier alleszins niet schuw.

Minister, dergelijke zaken voeden de ongerustheid. Het is als beleidsmaker moeilijk om de mensen daar nog geruststellende antwoorden op te geven. We krijgen vandaag al vragen. Kunnen we vandaag nog een wandelingetje maken? Binnenkort kamperen hier achtduizend mensen in de vrije natuur. Moeten er bijkomende maatregelen worden genomen? Die vragen worden aan ons gesteld. En op geruststellende antwoorden krijgt men stevast het verwijt dat men in het verleden ook heeft gezegd dat er geen probleem waren met grootvee.

Minister, ik heb in het verleden herhaaldelijk gepleit voor een protocol voor probleemwolven. Wat er gisteren is gebeurd, toont jammer genoeg aan dat we met probleemwolven te maken hebben. Het is tijd om in te grijpen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik wil een aantal zaken duidelijk stellen. Het is niet zo dat het ANB of het INBO niets doen, bijvoorbeeld na het opmerken van een wolf in Kalmthout. De burgemeesters worden meteen op de hoogte gebracht en zij krijgen de nodige informatie. Dat gebeurt vandaag al. Het ANB gaat ter plaatse en er wordt eventueel ook een beveiliging geplaatst. Dat systeem werkt goed. Ik weet niet goed wat u concreet bedoelt met een waarschuwingsapp of waarschuwingssysteem. Op dit moment werken wij zo, op deze manier.

Het zou niet verstandig zijn om het protocol nu al, na nog geen jaar, aan te passen. Collega Pieters, in het protocol wordt trouwens wel gesproken over roedels. Heel concreet in deze case, collega Ceyskens, is het wolvenprotocol op dit moment in werking getreden en wordt het verder opgevolgd. We zullen nagaan wat het protocol oordeelt en of het probleem inderdaad groot genoeg is. Dat loopt nog.

Ik heb er geen probleem mee om een protocol te bekijken. Zulke zaken evolueren continu, naargelang de situatie. We zullen dat na een jaar sowieso evalueren. Maar naar aanleiding van dit geval is het protocol nu wel in werking getreden.

Ik zou toch wat opletten. Ieder mag zijn mening hebben, geen enkel probleem. Maar, collega Pieters, u verwijst naar elanden in Italië. Volgens mij zijn er echter geen elanden in Italië. Ik weet niet vanwaar u die informatie haalt. Als er effectief een probleem is met deze wolf of met de wolven, zullen we actie ondernemen, conform het protocol. Dat protocol is nu in werking getreden. We volgen dat op. Ik stel voor dat we het protocol na een jaar nog eens goed belichten.

Ik hoor ook graag oplossingen. Ik heb van in het begin gezegd dat het een uitdaging is om met de wolf te leven. Het is niet gemakkelijk. Dat wil zeggen dat we heel wat maatregelen moeten nemen. Ik weet niet wat er nog bijkomend moet gebeuren. Jullie weten dat de wolf een Europees beschermd dier is. Ik probeer zoveel mogelijk in te zetten op de preventieve maatregelen, ook wat betreft de schadevergoeding. Want mensen die zich afschermen van een roedel, maar bij wie de wolf inventief is geweest en dat maar één keer gebeurd is - want in andere gevallen ging dat over het feit dat de rastering niet goed geïnstalleerd was - krijgen nog een volledige schadevergoeding. Dat wil ik nog eens beklemtonen.

We volgen dit geval, waar het protocol op is toegepast, verder op.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw bijkomend antwoord. U stelt dat de burgemeesters op de hoogte zijn. U wilt verder bekijken wat een waarschuwingssysteem zou kunnen inhouden. U weet niet precies wat daarmee wordt bedoeld. Vandaag hebben de burgemeesters nog niet de mogelijkheid om mensen daarover te berichten. Maar ik denk dat dat wel interessant zou kunnen zijn. Ik begrijp dat u misschien wel een opening ziet om dat nader te bekijken.

U geeft aan dat het protocol voor de huidige wolvenroedel in werking is getreden. Dit is mijn slotbemerking, maar ik zou toch graag willen weten wat de timing is en hoe dat wordt opgevolgd. Moeten we, na dit feit, wachten op een volgend feit vooraleer er effectief conclusies worden getrokken, omdat er een aantal feiten moeten worden verzameld? Of hoe moet ik dat zien? Dat is mij in dezen niet helemaal duidelijk. Ik heb daarnet al aangegeven dat, als gezonde runderen in kudde worden aangevallen, dat een heel duidelijk teken is en dat het is aangewezen om heel snel te handelen. Wat is de timing? Hoe zal de opvolging gebeuren?

Minister, u vraagt om bijkomende informatie. Het is cruciaal dat we her en der ons oor te luisteren leggen om na te gaan hoe men in het buitenland omgaat met een aantal zaken. En twee, we moeten inderdaad nagaan hoe we in Vlaanderen kunnen samenleven met wolven. Maar we moeten omgekeerd ook heel duidelijk durven stellen dat er ook grenzen zijn. Er zijn grenzen wat betreft de wolf en het doen en laten van de wolf. En omgekeerd zijn er ook een aantal gebieden waarin het effectief niet oké is om wolven of een roedel van wolven te hebben. Als de druk te hoog wordt, is dat niet aanvaardbaar. En dan moet er naar andere oplossingen worden gekeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het meten van het grondwatergebruik van de landbouwsector – 3255 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel voor het tussenschuiven van mijn vraag. Ik zat daarstraks in de commissie Financiën voor de eerste begrotingsbespreking.

Minister, in de Blue Deal hebt u heel wat maatregelen aangekondigd met betrekking tot de problematiek van het watertekort en de droogte. Daar staan een reeks initiatieven in om onze grondwaterlagen te beschermen. Een aspect daarvan is het beter laten infiltreren van water zodat de grondwaterlagen aangevuld worden. Het andere aspect is natuurlijk het beperken van het gebruik van grondwater waar mogelijk. Zoals u weet staat het grondwater nu ook bijzonder laag. Grondwater wordt vooral gebruikt voor drinkwaterproductie en door de landbouw, voornamelijk als drinkwater voor vee. De landbouwsector zou verantwoordelijk zijn voor zo'n 17 procent van het grondwatergebruik of 55 miljoen kubieke meter per jaar.

Als we naar de meetmethode kijken in het rapport 'Waterverbruik en -beschikbaarheid in landbouw en agrovoeding' van 2018 zien we echter dat dit grondwatergebruik gebaseerd is op een schatting gemaakt begin jaren 2000. Ik heb trouwens ongeveer dezelfde vraag als deze gesteld in de commissie Landbouw, en het is daar dat ik erop attent gemaakt werd. Men heeft beslist om die hoeveelheid de afgelopen decennia constant te houden. Ondertussen zijn we bijna twintig jaar verder en zijn er toegenomen droogteperiodes. Er is ook de gestegen productie in de veeteeltsector, waarover dezer dagen veel te doen is. In 2005 waren er ongeveer 30 miljoen stuks pluimvee in Vlaanderen nu zijn dat er bijna 42 miljoen. Als

we ons grondwater beter willen beheren is het natuurlijk handig als we weten hoeveel grondwater een bepaalde sector gebruikt.

Daarom, minister, de volgende vragen:

Is mijn interpretatie – en de vaststelling dat de cijfers die we gebruiken al van bijna 20 jaar geleden dateren – correct?

Zou het ook niet goed zijn dat er een nieuwe schatting gemaakt wordt of dat er een structurele meting komt van het grondwatergebruik door de landbouwsector?

Bent u van plan om ter zake initiatieven te nemen om effectief het grondwatergebruik door de landbouwsector te actualiseren, of meer zelfs: het structureel te laten meten? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega. Het grondwatergebruik door de landbouwsector wordt vandaag reeds opgevolgd. Sinds 1 januari 2010 moet elke meldings- en vergunningsplichtige grondwaterwinning ook uitgerust zijn met een debietmeter. Verder wordt de jaarlijks gewonnen hoeveelheid grondwater vanaf 500 kubieke meter per jaar, ook van de landbouwsector, aangegeven bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) in het kader van de heffing.

De vergunde volumes voor grondwaterwinning zijn geïnventariseerd in de databank. De vergunde volumes sturen deels het grondwaterbeleid, omdat dit het maximale volume weergeeft dat opgepompt mag worden. Deze volumes zijn immers een indicatie voor de potentieel maximale druk op het grondwatersysteem.

Het ingeschat grondwaterverbruik door de landbouwsector van 55 miljoen kubieke meter op jaarbasis, is gebaseerd op verschillende kencijfers van de veebezetting en het landbouwareaal, maar dient niet als basis voor het grondwaterbeleid. Ik vind dan ook dat oude, statische cijfer van 55 miljoen te weinig accuraat. Uiteraard monitoren en sturen we via de omgevingsvergunningen, maar ik denk dat het van belang is dat we over accuratere cijfers op basis van landbouwgegevens beschikken om een zo goed mogelijk beeld te hebben van het werkelijk gebruik en ook bijvoorbeeld de impact van de droogteperiodes beter te kunnen inschatten. Ik heb daarom de VMM de opdracht gegeven om op basis van de reeds beschikbare gegevens en in samenwerking met het departement Landbouw een actueler cijfer te bekomen.

Zowel de vergunde volumes voor grondwaterwinningen binnen de landbouwsector als de heffingen duiden wel op een toename in het grondwaterverbruik door de landbouwsector.

Dat is opvallend, aangezien in andere sectoren zoals voor de productie van drinkwater, maar ook de industrie, het aandeel van het totaal vergund volume daalde. De stijgende trend is reeds jaren zichtbaar. Oorzaken zijn natuurlijk de droogteperiodes die we gekend hebben, schaalvergroting en intensivering van de productie.

Water is, net als voor andere sectoren, ook voor de landbouw een belangrijke grondstof. De landbouwsector is ook een belangrijke actor binnen de Blue Deal, waar we inzetten op het beter vasthouden, hergebruik en efficiënter gebruik van water en dat ook volop mee ondersteunen. Ik zal u een hele oplijsting besparen, maar onder meer via de proeftuinen droogte, via de VLIF-ondersteuning (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) bij collega Crevits, en Water-Land-schap, wordt daarin geïnvesteerd: in het vasthouden, het hergebruik en efficiënter gebruik in de landbouwsector.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u voor uw antwoord, minister. Ik ben blij dat buiten de gegevens die u meedeelt, u ook mijn bekommernis deelt. Ik denk dat het inderdaad zeer belangrijk zou zijn dat we om te beginnen over een goede nulmeting zouden beschikken, voor wat die grondwaterspiegel betreft, en de gevolgen daarvoor van het gebruik van water voor landbouw. En dan moet het voor de rest natuurlijk goed opgevolgd worden.

Ik denk dat het inderdaad belangrijk is over accurate cijfers te beschikken vertrekkende van een goede nulmeting. Ik vertrouw erop dat u het nodige zult doen om die cijfers te actualiseren.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Voorzitter, collega's, vragen over water werden tot nu toe opgevolgd door mevrouw Perdaens maar zij is nog in moederschaprust.

Ze heeft hierover een jaar geleden een schriftelijke vraag gesteld. Daaruit bleek dat – alhoewel het niet het volledige verbruik is – dat er cijfers zijn over het grondwaterverbruik in de landbouw, namelijk uit de heffingendatabank. Minister, u gaf toen aan dat het cijfer van de databank steeds dichterbij de buurt komt van het constante cijfer in de milieurapportering. Als die tendens zich doorzet, kan dat constante cijfer vervangen worden door de jaarspecifieke cijfers uit de heffingendatabank. Is er al zicht op wanneer dit staat te gebeuren?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, collega Vandenhove, voor uw vraag. Ik had graag geïnformeerd, minister, naar het grondwaterarrest. Een tijdje geleden maakte u melding van een uitspraak van de Raad voor Vergunningenbetwisting met betrekking tot de beoordeling van de impact in relatie tot de passende beoordeling, op basis van de norm van verlaging van de grondwatertafel met 5 centimeter. De wetenschappelijkheid van die norm werd in vraag gesteld. Zijn er al stappen ondernomen voor een betere richtlijn voor de vergunningen? Hoever staat u met de aanpassingen ten gevolge van de uitspraak van de Raad voor Vergunningenbetwisting?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, collega's, zuinig watergebruik ligt ons allemaal na aan het hart. In dezen vraagt de impact en het gebruik van het grondwater een goede afweging.

Diverse sectoren maken gebruik van het grondwater. De actuele cijfers van alle sectoren zijn belangrijk, minister. Er is al verwezen naar de landbouw en de heffingen, dat is een van de meest opgevolgde sectoren wat betreft grondwaterverbruik. U geeft aan dat er een stijging is in gebruik. De droogte is een element dat meespeelt.

Ik verwijs naar het feit dat er minder oppervlaktewater gebruikt wordt. Het lijkt me logisch dat er een omschakeling naar grondwater gebeurt. Zeker in droge periodes is het belangrijk dat het oppervlaktewater op niveau wordt gehouden en dat men gemakkelijk op grondwater kan overschakelen. Dat element zou kunnen meespelen. Verder begrijp ik dat u in overleg met de administraties en sectoren de actualisatie doet. Dat kan ik enkel maar aanmoedigen. De waterbesparingsmaatregelen zowel naar efficiënter gebruik als naar wateropvang voor later gebruik kunnen we ook enkel aanmoedigen om samen met de sector uit te bouwen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De opdracht is gegeven om een betere inschatting te maken zodat we goed weten van welke cijfers we moeten vertrekken. We moeten dat

zo snel mogelijk doen, indien mogelijk al voor de cijfers van dit jaar maar zeker voor de cijfers van volgend jaar.

Het klopt, mevrouw Rombouts, ook oppervlaktewater wordt gebruikt. Soms is grondwater een back-up. Daarom zetten we in op circulariteit en andere waterbronnen. Er zijn heel wat initiatieven die we laten inpassen in onze Blue Deal. Het is goed dat we dat vorig jaar hebben goedgekeurd. Er zijn al heel wat projecten. Nu moet het maar vooruitgaan. Uiteraard doen we dat ook voor andere sectoren, in overleg met de administraties.

In verband met het arrest hebben wij de opdracht gegeven aan de administratie om een oplossing uit te werken. Ze zijn daar volop mee bezig. We zullen zo snel mogelijk een nieuw kader aanbieden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, gezien de stijgende temperaturen van de laatste dagen zullen we nog wat sneller moeten werken, maar het gaat alleszins in de goede richting.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over nog niet ontwikkelde signaalgebieden – 3391 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, signaalgebieden zijn gebieden die nog niet ontwikkeld zijn en die enerzijds wel een harde ruimtelijke bestemming hebben en anderzijds een functie hebben bij de aanpak van wateroverlast, doordat zij kunnen overstromen of water bufferen bij hevige regenval. Door de druk op onze open ruimte staan die gebieden mee onder druk. De ruimtelijke bestemming strookt namelijk niet altijd met de functie in het watersysteem.

Als na grondige analyse van een signaalgebied blijkt dat het risico op wateroverlast bij het ontwikkelen van het gebied volgens de bestemming toeneemt, dan beslist de Vlaamse Regering tot een vervolgtraject voor dat gebied. In het vervolgtraject legt de Vlaamse Regering een ontwikkelingsperspectief voor het gebied vast en bepaalt ze via welk instrument het ontwikkelingsperspectief gerealiseerd moet worden. Als het signaalgebied een andere bestemming moet krijgen, duidt de Vlaamse Regering ook het bestuur aan dat het initiatief moet nemen om de herbestemming te realiseren.

Voor 235 signaalgebieden heeft de Vlaamse Regering de voorbije jaren een beslissing genomen welk initiatief nodig is om het waterbergend vermogen van dat gebied in de toekomst te vrijwaren.

Dat kan enerzijds een verscherpte watertoets zijn of anderzijds een bouwvrije opgave waarbij het gebied bouwvrij moet blijven. Het gebied moet dan een nieuwe bestemming krijgen. Er wordt een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) opgemaakt door het lokaal bestuur of er volgt een aanduiding als watergevoelig openruimtegebied (WORG) door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering duidt de watergevoelige openruimtegebieden voorlopig aan, daarna volgt een openbaar onderzoek, alvorens een definitieve aanduiding kan

gebeuren. Bij de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden is een milieubeoordeling verplicht. Deze beoordeling wordt geïntegreerd in het aanduidingsproces. In de procedure zijn al enkele stappen doorlopen: de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) maakte een ontwerp van voorlopige aanduiding over aan de minister; de kennisgeving van de milieubeoordeling lag ter inzage van de bevolking.

Hierna volgen nog enkele stappen maar deze zijn nog niet uitgevoerd: de Vlaamse Regering keurt de voorlopige aanduiding goed; de organisatieconsultatie, openbaar onderzoek en bekendmaking moeten volgen; de CIW maakt een ontwerp van aanduidingsbesluit over aan de bevoegde minister; en de Vlaamse Regering keurt het aanduidingsbesluit goed.

Het is met andere woorden wachten op de voorlopige aanduiding door de Vlaamse Regering voordat het proces verder kan gaan.

Minister, wat is de verdere timing van het volledige vervolgtraject? Welke elementen ontbreken zodat de Vlaamse Regering de voorlopige aanduiding kan uitvoeren?

Zijn er naast de bovenvermelde 235 signaalgebieden, nog signaalgebieden waarvoor bijkomende initiatieven dienen genomen te worden of waarvoor nog geen vervolgtraject is goedgekeurd? Over hoeveel gebieden gaat dit? Welke stappen voorziet u hierin? Wanneer worden deze ondernomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mevrouw Rombouts, ik kan natuurlijk nog niet al uw vragen beantwoorden. De aanduiding van het WORG is slechts een deel van de signaalgebieden waarvoor de Vlaamse Regering de voorbije jaren een bouwvrije opgave heeft bepaald. De Vlaamse Regering zal een 1600 hectare via de procedure uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) aanduiden als watergevoelig openruimtegebied. Voor andere signaalgebieden zal de gemeente, provincie of het Vlaamse Gewest in een ruimtelijk uitvoeringsplan een nieuwe bestemming vastleggen.

Ik verwijs naar het gewestelijk RUP (GRUP) voor de vallei van de Demer en de Laag waar een signaalgebied met bestemming woonuitbreidingsgebied in Scherpenheuvel-Zichem werd omgezet in bos- en landbouwgebied, of naar het GRUP Vallei van de Benedenvliet/Grote Struisbeek tussen E19 en A12 dat de Vlaamse Regering onlangs voorlopig vaststelde, waarbij ongeveer 25 hectare industriegebied werd omgezet in gemengd openruimtegebied.

De Vlaamse Regering heeft de voorbije jaren voor elk signaalgebied een vervolgtraject bepaald. Die beslissingen zijn allemaal ook raadpleegbaar op de site www.signaalgebieden.be. Op dit moment zijn er geen andere signaalgebieden in voorbereiding. Het regeerakkoord bepaalt ook dat de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden uiteraard zal moeten gebeuren na de goedkeuring van het Instrumentendecreet. We werken daar dus verder aan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik begrijp dat er een aantal initiatieven zijn, maar dat er ook nog heel wat wachten. U verwijst in dezen ook naar het Instrumentendecreet. Ik denk dat we daaraan allemaal graag met spoed zouden willen voortwerken. Op het terrein leven er toch ook wel wat vragen bij lokale bestuurders. Ze stellen vast dat het initiatief in principe vanuit de Vlaamse Regering wordt genomen, maar ondertussen lopen er wel aanvragen voor eventuele ontwikkelingen binnen. Ze vragen zich af of ze zelf een initiatief moet nemen of niet, en of de Vlaamse Regering hen zal ondersteunen om dat uit te bouwen. Ze vragen zich af hoe ze daarmee moeten omgaan. Kunt u iets opgeven wat de timing betreft? Hoe ziet u die? Indien lokale besturen in probleemsituaties dreigen te belanden en het

parforce noodzakelijk is dat er iets wordt ondernomen, kan de Vlaamse Regering de lokale besturen dan in dezen ondersteunen? Kunnen de lokale besturen iets doen, of wat adviseert u hun in dezen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega, dank u wel voor de interessante vraag. Ik heb twee bijkomende vragen hierover. Minister, u verwees zelf al naar het Instrumentendecreet. Er is een taskforce samengesteld dat de verdere voortgang zal bespreken. Wat is de stand van zaken precies wat dat betreft?

Bij een deel van die signaalgebieden kijkt men ook naar de lokale besturen om RUP's op te maken. Daarvoor zou via het Rubiconfonds in een financiële vergoeding worden voorzien. Op dit moment is 60 procent vergoed van de kosten die een lokaal bestuur heeft. Bent u bereid om die financiële bijdrage op te trekken naar 100 procent, aangezien de Vlaamse overheid in het regeerakkoord ook heeft aangegeven in te zullen staan voor de kosten voor de afbakening van de watergevoelige openruimtegebieden?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Er werd hier al naar verwezen: het regeerakkoord stelt inderdaad heel duidelijk dat de kaart van de watergevoelige openruimtegebieden pas kan worden goedgekeurd na de goedkeuring van het Instrumentendecreet. Ik merk hier ook bij de collega's dat ze het belangrijk vinden dat er wordt voortgedaan met die watergevoelige openruimtegebieden. Ik stel dat gewoon vast. Er is ook een omzendbrief met richtlijnen voor de toepassing van de watertoets in signaalgebieden en effectief overstromingsgevoelige gebieden. Ik denk dat die dateert uit 2015. Minister, misschien moeten we die omzendbrief eens bekijken. Biedt die nog voldoende een kader voor de lokale besturen, of denkt u dat we die strenger moeten maken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, dank u. Dat zijn heel veel vragen. Zoals u weet, heeft niet alleen Vlaanderen een bevoegdheid en verantwoordelijkheid op het vlak van ruimtelijke planning en het vrijwaren van signaalgebieden, maar ook de gemeenten en de provincies. Net daarom werd de voorbije jaren gekozen voor een systeem waarbij ook gemeenten en provincies een RUP zouden opmaken om de signaalgebieden te herbestemmen. Op die manier konden zij ook eigen accenten leggen en vanuit hun terreinkennis de beste invulling van het gebied uittekenen. Ik stel echter vast dat niet alle besturen zo'n RUP opmaken, hoewel ze daartoe wel een engagement op zich hebben genomen. Ik zal de administratie dus de opdracht geven om die gemeenten en provincies te contacteren en te vragen naar de stand van zaken met betrekking tot hun planproces.

Mijn administratie stelt ook vast dat gemeenten en provincies soms toch ook vergunningen geven voor verkavelingen of bouwprojecten in signaalgebieden waaromtrent de Vlaamse Regering reeds de beslissing heeft genomen dat die gezien het overstromingsrisico niet meer kunnen worden ontwikkeld. Aangezien die vergunningen in strijd zijn met de beleidsdoelstellingen en met de beslissing van de Vlaamse Regering, heeft de leidend ambtenaar van het Departement Omgeving de opdracht gekregen om in al die gevallen steeds in beroep te gaan.

Dan is er de omzendbrief van 2015, met heel wat richtlijnen voor de toepassing van de watertoets in signaalgebieden. Daarbij werd ook uitdrukkelijk verwezen naar de beslissingen die de Vlaamse Regering over elk van die 235 signaalgebieden zou nemen en waarmee de vergunningverlenende overheid dus rekening kan houden. Collega De Coninck, ik denk dat dat een vraag van u was. Ik zal samen met

mijn collega van Openbare Werken bekijken of we die omzendbrief niet moeten actualiseren en aanscherpen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw bijkomend antwoord. Het lijkt me inderdaad goed om een stand van zaken op te maken, maar ik ga ervan uit dat, op het moment dat de nood er is bij de lokale besturen, dat ze moeten ingrijpen en als zij zijn aangeduid als initiatiefnemend bestuur, zij ook daadwerkelijk zullen optreden. Ik ben alleszins ook benieuwd naar de gegevens daaromtrent.

In de omzendbrief staan er ook een aantal richtlijnen. Dat lijkt me ook duidelijk, maar dat is natuurlijk een omzendbrief. Het gaat over een aantal watertoetsen. Natuurlijk kan ik me indenken dat projectvoorstellen daar ook wel maximaal rekening mee houden en/of daarop inspelen om toch in mogelijkheden te voorzien. Mijn bezorgdheid ging voornamelijk over het volgende. Vlaanderen moet verder initiatief nemen op een aantal punten. Welke timing heeft men op dat vlak voor ogen, en als een lokaal bestuur dreigt vast te lopen, waar kan het dan terecht? Hoe kan dat dan worden opgelost? Daar heb ik niet dadelijk een antwoord op gekregen, maar ik ga ervan uit dat we daar dan later nog op terugkomen. In dezen is één ding alleszins duidelijk, namelijk dat de nood aan voortgang wat het Instrumentendecreet betreft, ook een belangrijk issue is in dit dossier. Minister, dat heb ik van u begrepen. Ik hoop dus dat we ook snel een terugkoppeling krijgen van de bevindingen van de taskforce, zodat we de verdere discussie over het Instrumentendecreet kunnen aanvatten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over strengere mestnormen – 3397 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, u kondigde eerder al aan dat er niet zou worden gewacht tot het nieuwe mestactieplan (MAP) van 2023 om de mestwetgeving aan te passen, maar dat gezien de slechte waterkwaliteit een snellere evaluatie van het bestaande MAP 6 zich opdringt. De waterkwaliteit is inderdaad te slecht om een afwachtende houding aan te nemen. Vooral de negatieve evolutie van de cijfers moet zorgen baren. MAP 6 lijkt tot nu toe een maat voor niets te zijn, en dus is er actie nodig. De afgelopen jaren is de waterkwaliteit verslechterd. We staan er dus slechter voor dan bij de start van MAP 6. We hebben dat ook samen vastgesteld bij de bespreking van het Mestrapport eerder in deze commissie. Algemeen wordt er op 20 procent van de meetplaatsen te veel nitraat gemeten. Dit percentage blijft al enkele jaren stagneren. De ambitie om naar 5 procent te evolueren, lijkt dus ver weg.

Blijkbaar is er nu op basis van een evaluatie van de toestand en de geldende maatregelen een principieel akkoord bereikt binnen de meerderheid over enkele maatregelen die nog dit jaar in werking zouden treden. Zo zou er sprake zijn van een inperking van de bemestingsnormen en het aan banden leggen van drainage, en zou de controle worden opgevoerd om mestfraude te voorkomen.

Minister, ik heb daar een aantal vragen over. Is daarover overlegd met de landbouworganisaties? Welke precieze maatregelen werden overeengekomen? Hoe zullen die juridisch worden geïmplementeerd? Dat is ook belangrijk. Vanaf wanneer zullen die maatregelen gelden? Bent u van mening dat met deze bijkomende maatregelen de

doelstellingen van MAP 6 tegen 2023 wél kunnen worden gehaald, of welke doelstellingen zullen hiermee worden gehaald? Zorgen deze wijzigingen in de regelgeving voor extra administratieve lasten voor onze landbouwers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De evaluatie van de waterkwaliteit heeft plaatsgevonden en is afgerond eind juni 2020. De Vlaamse Regering heeft daar akte van genomen. Op basis hiervan heb ik een intens overleg georganiseerd om de effectiviteit, de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid van MAP 6 te verhogen. Conform de bepalingen in het regeerakkoord heb ik hiervoor een ambtelijke werkgroep, een maatschappelijke klankbordgroep en een wetenschappelijke commissie opgestart, die in de zomer van 2020 verschillende keren hebben vergaderd. Ik heb de resultaten van de ambtelijke werkgroep, die werden afgetoetst in de maatschappelijke klankbordgroep, vorig najaar ontvangen. Vanaf dan heb ik verder bilateraal overleg gevoerd met meerdere belangenorganisaties, zowel met de landbouwsector als met de milieu- en natuursector. Begin 2021 heb ik deze overlegmomenten afgerond.

Zoals u aangeeft, heb ik daarna een voorstel voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Vervolgens heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om dit verder uit te werken in overleg met de organisaties. Dit proces is zo goed als afgerond.

De maatregelen gaan inderdaad over MAP 6. We hebben eigenlijk geen tijd om te wachten op een volgend MAP. Het gaat onder meer over een meer effectieve en billijke vanggewasregeling en het verruimen naar goede teelt- en bemestingspraktijken. Voor de biologische landbouwbedrijven en bedrijven in omschakeling naar biologische landbouw zullen we maatregelen op maat uitwerken. Ik heb ook gevraagd aan de tuinbouwsector om een sectorplan voor te leggen met engagementen die zij als sector zullen nemen om de nitraatverliezen naar het water te beperken. Ik heb dat plan recent ontvangen en we hebben daar vorige vrijdag een eerste vergadering met hen over gehad. Dat wordt dus vervolgd.

Om de uitspoelingsverliezen te verminderen, zullen we de bestaande versoepeling waarbij op perceelniveau tot 200 procent van de bemestingsnorm mag worden toegediend, inperken tot maximaal 125 procent, uiteraard met respect van de maximale bemestingsnormen op bedrijfsniveau. Op percelen in natuurgebieden waar enkel beweiding is toegelaten, zullen we geen teelten meer toelaten die extra bemesting nodig hebben. Het telen van dergelijke gewassen heeft immers geen zin zonder bemesting, en dat werkt fraude in de hand.

Een sluitende opvolging van mestvervoer draagt bij tot een betere handhaving van de bemesting. Alle mesttransporten binnen de gebiedstypes 2 en 3 en alle mesttransporten naar en van mestverwerking in heel Vlaanderen zullen dan ook moeten worden gevolgd met een gps-opvolgingssysteem.

Momenteel zijn in Vlaanderen 150 mestverwerkers actief. Bij controles van de installaties worden in te veel gevallen ernstige inbreuken en zelfs indicaties van fraude vastgesteld. Daarom komt er naast de bestaande controlesystemen een verplicht kwaliteitsborgingssysteem dat fraude en dus oneerlijke concurrentie voorkomt.

Ik voorzie ook in maatregelen om drainagesystemen optimaler te laten werken. Ze voeren namelijk niet alleen water, maar ook nutriënten af naar het oppervlaktewater. Zo liggen er kansen om maatregelen te nemen die goed zijn, zowel om bedrijven te wapenen tegen periodes van droogte als om te voorkomen dat nutriënten in het water terechtkomen.

De maatregelen zullen worden verankerd in het Mestdecreet en het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA). Ik wil de nieuwe wetgeving zo spoedig mogelijk laten ingaan.

Door de maatregelen van MAP 6 effectiever te maken en verscherpt in te zetten op de opvolging en handhaving hiervan, wil ik er wel degelijk voor zorgen dat we de doelstellingen van MAP 6 zullen halen.

Zoals eerder aangegeven, zet ik eveneens in op een vereenvoudiging van de regels. Zo streef ik naar een eenvoudigere maar effectievere vanggewasregeling en uitrijregeling. We werken diverse van deze maatregelen uit in overleg met de sectororganisaties. Dit alles moet leiden tot een betere toepassing van de maatregelen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat het een heel positieve zaak is dat we snel tot een evaluatie en een aanpassing kunnen komen. U had dat ook aangekondigd. De maatregelen die u opsomt, kunnen zeker nuttig zijn. Ze zullen waarschijnlijk niet echt de oplossing bieden, maar in de tussentijd zullen ze er in elk geval voor zorgen dat we de trend van verdere achteruitgang voor een stuk kunnen tegengaan of misschien ook stopzetten.

Het is een beetje moeilijk om nu op al die maatregelen in te gaan, maar wat ik blijf wel vaststellen – en we hebben het daar al over gehad in het kader van de verdrogingsproblematiek – dat er nog altijd heel sterk wordt gedraineerd. We zien ook dat allerlei besturen die onze beken beheren, nog altijd heel diepe ruimingen uitvoeren, die er eigenlijk voor zorgen dat het water nog altijd heel snel wordt afgevoerd naar ons oppervlaktewater, waardoor te veel water verloren gaat.

Minister, u zegt dat de drainagesystemen verbeteren. Wat bedoelt u daar precies mee? Hoe denkt u dit aan te pakken en op welke schaal?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Dit is natuurlijk een heikel dossier, dat weten we allemaal. Wie al langer met deze zaken bezig is, zoals een aantal mensen in het publiek, weet dat het tegen de stroom oproeien is. In elk geval is het een overgangsfase tussen MAP 6 en het nieuwe MAP dat er wel eens aan zal moeten komen.

Net als collega Steenwegen vinden ook wij dat hier een aantal concrete stappen worden gezet. Wij steunen u daar natuurlijk in, minister, want daar is toch enige moed voor nodig, zoals er ook veel moed nodig zal zijn voor het volgende MAP.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik denk dat de hoorzittingen en de evaluatie heel duidelijk waren. De teneur van verschillende tussenkomsten van de commissieleden was ook dat we echt niet zullen blijven wachten tot er een nieuw MAP is. Vandaar al deze bijkomende maatregelen. Ik begrijp ook wel dat dit voor de sector vergaande maatregelen zijn. De bemestingsnorm vermindert van 200 naar 125 procent en daarnaast worden ook heel wat controlemechanismes ingevoerd. Ik denk vooral dat het noodzakelijk is om die waterkwaliteit te verbeteren.

Collega Steenwegen, ik ben het met u eens wat de drainages betreft. Dat is een aandachtspunt. We werken daar samen met de administratie aan een regelgevend kader. We willen daar extra inzetten op peilgestuurde drainage, die ervoor kan zorgen dat drainage tijdelijk stopt wanneer bijvoorbeeld het waterniveau daalt. Het is in die richting dat de oefening wordt voorbereid en gemaakt.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, we zien u niet zo goed zitten vandaag, u zit helemaal in het donker.

Zoals de heer Vandaele zegt, is dit een heel moeilijk en complex dossier dat al heel lang aansleept. Ik vind het uiterst belangrijk dat er altijd in goed overleg wordt gewerkt om het draagvlak binnen de sector zo veel mogelijk te handhaven, hoe moeilijk dat ook is. Maar ik denk dat er zeker ook bereidheid is bij de landbouwers om mee te gaan in dat verhaal. Zij zien het belang daar wel van in. Ik wil er dan ook op aandringen dat het heel belangrijk is dat er blijvend wordt overlegd en dat op die manier de sector wordt meegenomen in dat verhaal.

Wat de drainage betreft, kijk ik wel uit naar dat regelgevend kader. Het is immers echt een heel groot probleem. Peilgestuurde drainage inderdaad, maar wij hebben uit vorige vragen kunnen begrijpen dat dat momenteel over een paar honderd hectare gaat – het zijn eigenlijk nog proefprojecten. Het is echt heel belangrijk dat we dit heel snel opschalen, zodat we zowel voor onze waterkwaliteit als onze waterkwantiteit stappen vooruit kunnen zetten. Maar dank u wel voor uw antwoorden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de waterkwaliteit in Vlaanderen en de impact ervan op de ons omringende landen
– 3460 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Op 12 mei 2021 verklaarde de Nederlandse minister Cora van Nieuwenhuizen dat Nederland de doelen van de kaderrichtlijn Water in 2027 niet overal zal halen. Wel vindt zij dat de waterkwaliteit in Nederland de afgelopen jaren duidelijk is verbeterd. Deze ontwikkeling zet zich door. Dat schrijft ze in een brief aan de Tweede Kamer over de resultaten van de Delta-aanpak Waterkwaliteit.

De Nederlandse minister ziet vier redenen waarom de goede toestand niet haalbaar is voor alle waterlichamen in Nederland. Ten eerste: de normen voor het oppervlaktewater voor stikstof en fosfor worden nog veelvuldig overschreden. Ten tweede: de aanvoer van nutriënten en andere verontreiniging via beken vanuit het buitenland. Ten derde: het probleem van de opkomende stoffen in het water. Er komen veel meer stoffen voor in ons milieu dan regulier gemonitord worden. Zij kunnen een risico vormen voor de waterkwaliteit, maar ook voor drinkwater gemaakt uit oppervlakte- en grondwater en worden geklasseerd als zorgwekkende stoffen en potentieel zorgwekkende stoffen. Ten vierde: medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater.

Wat betreft de aanvoer van nutriënten en andere stoffen via beken vanuit het buitenland, verklaart de minister het volgende: "Ik heb afspraken gemaakt met de regionale waterbeheerders hoe we hier gezamenlijk in optrekken richting onze buurlanden. In de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 is opgenomen in welke waterlichamen we vermoeden onze doelen niet te halen mede door buitenlandse belasting. Met de regionale waterbeheerders is een gezamenlijke inspraakreactie gemaakt op de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen van Vlaanderen, (...)."

Minister, hoe groot is de impact van onze vervuilde waterlopen op de Nederlandse waterkwaliteit? Is dit begroot? Welke Vlaamse waterlopen zorgen voor een negatieve impact op de waterkwaliteit in Nederland? Welke afspraken zijn hierover gemaakt?

Wat was de inspraakreactie van Nederland op onze ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen?

Welke juridische risico's lopen we als blijkt dat wij een grote oorzaak zijn van het niet halen van de kaderrichtlijn Water in Nederland?

In de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen wordt weinig aandacht besteed aan opkomende stoffen in water en medicijnresten. Wordt deze problematiek niet onderschat in de Vlaamse stroomgebiedbeheerplannen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De belangrijkste waterlopen die vanuit Vlaanderen naar Nederland afstromen, zijn het Kanaal Gent-Terneuzen, de Grensmaas en de Zeeschelde.

Voor het Scheldestroomgebied gebeurt een berekening van de vrachten die naar de Noordzee afgevoerd worden, in het licht van de OSPAR-rapportering (verdragen van Oslo en Parijs). In 2019 werd de grensoverschrijdende afgevoerde stikstofvracht via het Kanaal Gent-Terneuzen en de Zeeschelde berekend op 9400 ton en de fosforvracht op 700 ton. De vrachten nemen sinds 1993 elk jaar af.

Conform de afspraken met Nederland valt het Maasstroomgebied niet onder de Vlaamse rapportering in het kader van OSPAR.

Het Nederlandse Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat was tevreden met de gecoördineerde aanpak van de kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn van Vlaanderen. Daarnaast benadrukken onze noorderburen het belang van een grensoverschrijdende afstemming en uiten ze hun bezorgdheid met betrekking tot grensoverschrijdende vuilvrachten en de impact van de beleidskeuzes aan Vlaamse zijde op het behalen van de doelstellingen in een aantal Nederlandse waterlichamen.

Samengevat is het inspraakformulier vooral een uitnodiging tot verder overleg, afstemming en samenwerking. We werken momenteel trouwens ook al structureel samen met Nederland aan de implementatie van de kaderrichtlijn Water binnen de internationale riviercommissies van de Schelde en de Maas om de grensoverschrijdende problemen aan te pakken.

Het inspraakformulier wordt op dit ogenblik samen met de andere inspraakreacties bij de stroomgebiedbeheerplannen verwerkt in overwegingsdocumenten en aangepaste ontwerpplannen.

De uitvoering van de kaderrichtlijn Water is een verplichting voor de lidstaten zelf. Eventuele juridische gevolgen zijn dus in eerste instantie te verwachten als de Europese Commissie van oordeel is dat België/Vlaanderen geen correcte uitvoering geeft aan de kaderrichtlijn Water.

Daarnaast voorziet de kaderrichtlijn dat een lidstaat die geconfronteerd wordt met oorzaken die buiten haar oplossingsmogelijkheden liggen, aanbevelingen kan doen bij de Europese Commissie.

Nederland zou zich dus met andere woorden ook tot de Commissie kunnen richten, maar gezien de uitnodiging tot verder overleg en samenwerking en ook de goede samenwerking die we al met de Nederlandse collega's hebben, lijkt dergelijke stap niet aan de orde.

In het maatregelenprogramma gaat wel degelijk heel wat aandacht naar deze stoffen. Volgens het algemene vergunningenbeleid mag er geen enkele van deze stoffen via een puntbron geloosd worden zonder daarvoor vergund te zijn en bij het vergunnen ervan wordt erop toegezien dat de lozing geen onaanvaardbare impact veroorzaakt.

Daarnaast is er ook een specifieke actie opgenomen rond het beperken van emissies van probleemstoffen door andere bronnen dan de industrie. Deze actie besteedt aandacht aan onder meer medicijnresten. Zo werken we een brongerichte

aanpak uit via een green deal voor de zorgsector en investeren we in een proefproject in de waterzuiveringsinstallatie van Aartselaar met een extra zuivering voor de verwijdering van medicijnresten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Als ik het goed begrijp, stelt er zich niet echt een probleem en is die uitspraak van de Nederlandse minister voor Leefmilieu een beetje voorbarig. Dat begrijp ik uit uw antwoord, of misschien concludeer ik hier te snel?

Mijn vraag is heel concreet, minister. We hebben de ontwerpen van de stroomgebiedbeheerplannen, die zijn nu volop in verwerking op basis van de inspraakronde die er geweest is. Wat is de stand van zaken en wanneer mogen we een nieuwe versie van die stroomgebiedbeheerplannen verwachten, met aanpassingen die u ook al in deze commissie hebt beloofd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Schauvliege, ik begrijp dat u natuurlijk ook bezorgd bent over de waterkwaliteit. Wij hebben een goed contact met de Nederlandse collega, ook via de administraties loopt dat goed. We zijn ook in overleg in verband met allerhande discussies en teksten. Dat loopt goed, denk ik.

Wat de vraag rond de stroomgebiedbeheerplannen betreft: de administratie werkt nu aan de aanpassingen. Ik heb dat ook zo gevraagd, zoals u weet. De teksten zullen ons worden bezorgd begin september. Er waren ook heel veel reacties. Het verwerken van het openbaar onderzoek is dan ook heel veel werk, zeer terecht ook. We moeten het ook nog afstemmen op de Blue Deal. In die zin denk ik dat we de eerste teksten in september mogen verwachten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik kijk uit naar die teksten. Ik denk dat er heel wat uitdagingen zijn. U had al beloofd dat er ook meer ambitie zou zijn in de stroomgebieden in Oost- en West-Vlaanderen, waar tot nu toe in de ontwerpen relatief weinig maatregelen zaten die de waterkwaliteit daadwerkelijk deden verbeteren. Ik kijk uit naar die nieuwe voorstellen, want ik denk dat we daar inderdaad een versnelling hoger mogen schakelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de tussentijdse evaluatie van het luchtbeleidsplan – 3583 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opsporing van roetfilterfraude – 3586 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de 'groene flitspalen' in de strijd tegen roetfilterfraude – 3620 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het meten van verkeersemissies via 'remote sensing' – 3645 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, eind 2019 keurde de Vlaamse Regering een luchtbeleidsplan goed. In dat luchtbeleidsplan is een tweejaarlijkse voortgangsrapportering opgenomen. Het eerste voortgangsrapport zou worden opgemaakt in april 2021, en dan vervolgens om de twee jaar. Dat rapport omvat: de emissies van 2005 tot twee jaar voor het jaar van de rapportering; de concentraties van verontreinigende stoffen in de lucht van het jaar voor de rapportering en, indien relevant, twee jaar voor de rapportering; en de emissieprognoses per bronsector voor de projectiejaren 2020, 2025, 2030 en, zodra beschikbaar, 2040 en 2050.

In het eerste voortgangsrapport besteden we in het bijzonder aandacht aan de toetsing aan de kortetermijndoelstellingen uit dit plan, zo staat in het luchtbeleidsplan. In de plenaire vergadering van 20 november verwees u ook al naar die voortgangsrapportage. U stelde toen het volgende: "Ik heb gezegd dat er in juni 2021 een eerste voortgangsrapport komt. Dat betekent dat we aanklappend werken en daar echt op zitten. Het is dan ook belangrijk. Vlaanderen ligt midden in Europa en is een welvarende regio. Dat we ook op het vlak van de luchtkwaliteit vooruitgang moeten boeken, is de evidentie zelf. In juni 2021 komt er een voortgangsrapport met cijfers en een stand van zaken. Vervolgens zal ik naar de Vlaamse Regering stappen, want heel wat ministers zijn hier met hun maatregelen natuurlijk bij betrokken. Het is volgens mij verstandig dan te beslissen waar we nog wat meer moeten doen. Wat de uitvoering van het luchtbeleidsplan betreft, is een hele reeks maatregelen al in uitvoering. Ik denk dan aan de green deal voor de houtkachels, de verkeersfiscaliteit, de emissiefraude en de voertuignormering. In juni 2021 volgt het eerste voortgangsrapport. Dat is het moment om al dan niet bij te sturen."

Het voortgangsrapport en de bijstellingen die er mogelijk aan gekoppeld zijn, zijn ook belangrijk voor het verder uitwerken van de Stikstofrichtlijn, waar u mee bezig bent. Ook voor de uitwerking van die richtlijn verwees u naar de aanpassingen.

Op 26 mei 2021 kondigde u metingen van fraude met roetfilters aan. Volgens metingen zouden gebrekkig onderhoud en fraude een enorme impact hebben op de uitstoot van voertuigen. Naarmate nieuwe voertuigen schoner worden, weegt de bijdrage van de grote fraudeurs sterker door. 80 procent van het fijn stof afkomstig van dieselwagens en bestelwagens met een roetfilter, is toe te schrijven aan 10

procent van die voertuigen. 41 procent van de uitstoot van stikstofdioxiden van benzinevoertuigen is afkomstig van de vuilste 7 procent.

Minister, hoever staat u met het voortgangsrapport van het luchtbeleidsplan? Wanneer mogen we dat verwachten? Wat zijn de tussentijdse resultaten? Welke bijstellingen zitten in de pijplijn?

Wat is de impact van de bijstellingen op het stikstofplan dat u aan het uitwerken bent? Zullen die bijstellingen op tijd komen, gelet op het aangekondigde openbaar onderzoek van eind juni 2021?

Welke acties zult u ondernemen op basis van de vaststellingen over de fraude en slecht onderhoud van de roetfilters? Hoe zult u minister Peeters tot actie aanmanen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, de link is gelegd naar het opsporen van roetfilterfraude, wat de focus is van mijn vraag. Zoals bekend, is roetfilterfraude een groot probleem in Vlaanderen, en allicht ook in andere delen van de wereld. De Vlaamse Automobilistenbond (VAB) berekende dat 1 dieselwagen met een kapotte of verwijderde roetfilter evenveel vervuult als 729 Euro 5-dieselwagens of maar liefst 8493 Euro 6-dieselwagens met een goedwerkende roetfilter.

In de strijd tegen de defecte of verwijderde roetfilters hebben de drie gewesten een akkoord gesloten om een einde te maken aan de problematiek. De Vlaamse, Brusselse en Waalse ministers van Mobiliteit lieten weten dat ten laatste op 1 juli 2022 een deeltjestellertest, de zogenaamde PN-meting (particle number), zal worden ingezet tijdens de jaarlijkse autokeuring van dieselwagens.

De gewesten zijn het ook eens geraakt over een lastenboek voor de autokeuringscentra, die apparatuur zullen kunnen aankopen om specifiek te controleren op roetfilterfraude. Daarnaast hebben de drie ministers bepaald hoeveel fijnstofdeeltjes per kubieke centimeter mogen worden uitgestoten.

De Groepering van Erkende Ondernemingen voor Autokeuring en Rijbewijs (GOCA) start met het testen van een meettoestel waarmee verwijderde of defecte roetfilters kunnen worden opgespoord. Die test zal echter nog geen invloed hebben op de bestaande keuringscriteria, omdat de Vlaamse overheid eerst nog een wettelijk kader moet uitwerken.

Naast fijn stof is stikstof de belangrijkste vervuiler in de uitlaatgassen van dieselvoertuigen. Eind 2020 kende de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een studieopdracht toe aan GOCA voor de ontwikkeling van een stikstofemissietest.

Het opsporen van fraude met roetfilters of AdBlue langs de Vlaamse wegen is een andere piste die bekeken wordt in de strijd voor een betere luchtkwaliteit. Uit de resultaten van een proefproject met zogenaamde 'remote sensing' of teledetectie bleek nogmaals de grote impact van gebrekkig onderhouden motoren of fraude op de uitstoot van voertuigen. Zo is 80 procent van het fijn stof afkomstig van dieselwagens en bestelwagens met een roetfilter toe te schrijven aan 10 procent van die voertuigen. Bij benzinevoertuigen is dan weer 41 procent van de uitstoot van stikstofdioxiden afkomstig van de 7 procent meest vervuilende voertuigen.

Via de media, meer bepaald Het Belang van Limburg van 26 mei 2021, liet u weten dat u die teledetectie ook wilt gaan inzetten tijdens politiecontroles. U hebt aangekondigd dat u daarvoor besprekingen zou opstarten met Lydia Peeters. U gaf ook aan dat er acht teledetectietoestellen zullen worden aangekocht.

Ik heb daarbij de volgende vragen. Wat is de stand van zaken met betrekking tot het aankopen van de nodige apparatuur door de keuringscentra om roetfilterproblemen op te sporen? Werden er al deeltjestellers aangekocht door de autokeuringscentra? Zijn die toestellen al in testfase? Zijn er al voorlopige resultaten bekend? Bevestigen die resultaten dat een op de acht roetfilters niet naar behoren werkt of verwijderd is?

Om de PN-meting op te nemen in de keuringscriteria, dient een wettelijk kader te worden uitgewerkt. Vorig jaar is daar heel wat discussie over geweest met minister Peeters. Ik hoop dat dat ondertussen uitgeklaard is. Wat is de stand van zaken in verband met de uitwerking van het wettelijke kader? Wordt dat kader ook uitgewerkt in overleg met de twee andere gewesten? Worden de eigenaars van voertuigen die in de testfase niet voldoen aan de toekomstige uitstootnormen, daarvan op de hoogte gesteld?

GOCA ontwikkelt in opdracht van de VMM een stikstofemissietest. Wat is daar de stand van zaken van? Wat is de tijdshorizon waarbinnen die test ontwikkeld moet zijn? Worden de test en het bijhorende kader, naar analogie met de deeltjestellertest, ontwikkeld in overleg met de andere gewesten? Wanneer zal de stikstofemissietest deel uitmaken van de keuringscriteria?

Na de succesvolle test met 'remote sensing' of teledetectie, wilt u fraude met roetfilters of AdBlue opsporen met groene flitspalen. U wilt die teledetectie ook inzetten tijdens politiecontroles, hebt u aangegeven. Welke normen of grenswaarden voor de opsporing van roetfilterfraude en de uitstoot van stikstofoxiden worden er gehanteerd tijdens de testfase? Werden er al normen bepaald om de roetfilterfraude op te sporen? Werden er al normen bepaald om de hoge uitstoot van stikstofoxiden op te sporen? Hebt u uw intentie om groene flitspalen in te zetten, al besproken met de bevoegde minister? En staat die minister ook open voor die vorm van controle?

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, het is belangrijk dat we het hierover hebben. Ik heb er al veel vragen over gesteld. En zoals collega Danen zei, hebben we daar vorig jaar zelfs nog een vrij intensieve discussie over gehad. Los van het feit dat we controleren bij de keuring, is het natuurlijk nog beter dat we controleren op de weg. Daarmee doe je betrapingen op heterdaad en schakel je alle mogelijke kansen op fraude ten tijde van de keuring uit.

En dat er nood is aan controle, mag duidelijk zijn, want hoe meer inspanningen er geleverd worden door constructeurs en door de consumenten die te goeder trouw zijn en een auto met een roetfilter kopen, des te zwaarder weegt de fraude door. Zoals de collega's hebben gezegd, komt 80 procent van het fijn stof van diesel- en bestelwagens van 10 procent van die voertuigen. En 41 procent van de uitstoot van stikstof en stikstofoxiden van benzinewagens komt van de vuilste 7 procent.

Dus het is een goede zaak dat de VMM in samenwerking met de universiteiten, overheidsinstellingen en bedrijven in 2019 al een project heeft opgezet dat zicht biedt op fraude met roetfilters of AdBlue waarbij de sensor wordt uitgeschakeld. Die groene flitspalen bestaan uit een mobiele scanner die een volledige uitlaatpluim van een bewegend voertuig analyseert en emissiegegevens verzamelt van CO, CO₂, NO, NO₂, NO_x en Particulate Matter (PM).

Uit de resultaten van de teledetectie blijkt dat gebrekkig onderhoud en vooral roetfilterfraude een enorme impact hebben op de uitstoot van voertuigen, zoals daarvoor al is gezegd. Het is dan ook een goede zaak, minister, dat u die fraude verder wilt aanpakken met een uitgebreider netwerk van de groene flitspalen. In Vlaanderen kunnen acht toestellen ingezet worden tijdens politiecontroles en ze moeten bijdragen aan het behalen van de doelstelling in het Vlaamse luchtbeleidsplan,

namelijk 75 procent minder uitstoot van stikstofdioxide tegen 2030. Als die fraude deftig aangepakt kan worden, kan de uitstoot van fijn stof met 15 procent dalen.

Minister, zal het systeem van de 'groene flitspalen' breder inzetbaar zijn dan enkel tijdens politiecontroles? Indien ja, hoe? Indien nee, waarom niet?

Op welke termijn zullen die acht groene flitspalen in Vlaanderen ingezet kunnen worden?

Hoeveel gevallen van roetfilterfraude werden er sinds de opstart van het project in 2019 al gedetecteerd in Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik denk dat we allemaal uitkijken naar de wijze waarop we de uitstoot van het voertuigenpark kunnen terugdringen en vooral ook om de fraude in de sector aan te pakken. Daarbij valt de techniek 'remote sensing' op om te kijken hoe we op dat vlak een versnelling hoger kunnen schakelen en wat de resultaten op het terrein voor het beleid zouden kunnen betekenen.

De collega's hebben al verwezen naar de techniek. Ik wil nog even stilstaan bij het analyserapport over deze metingen dat werd gepubliceerd op 26 mei. Daaruit zijn enkele opvallende conclusies te trekken. Algemeen gezien blijven dieselveertuigen de voornaamste bron van NO_x. De benzinevoertuigen dragen daar weinig toe bij. Specifieke aandacht gaat ook naar het detecteren en analyseren van 'high emitters', een klein percentage van het wagenpark dat een aanzienlijk deel bijdraagt aan luchtconcentraties van schadelijke pollutanten. Daaruit blijkt voornamelijk dat 80 procent van het fijn stof dat afkomstig is van dieselwagens met een roetfilter, toe te schrijven is aan 10 procent van die voertuigen en dat 41 procent van de uitstoot van stikstofdioxide van benzinevoertuigen afkomstig is van de 7 procent vuilste wagens. Naar schatting 9,5 procent en 4,8 procent van de respectievelijke Euro 5 en 6-vrachtwagens rijdt rond met ofwel beschadigde ofwel met opzettelijk gemanipuleerde roetfilters voor uitlaatgassen. Dat zijn de fraudegevoelige elementen, waar de collega's ook al naar verwezen. Hun impact wordt geschat op een extra NO_x-uitstoot van respectievelijk 24 procent en 67 procent. Op snelwegen blijken de recentste Euro 6-vrachtwagens zeer lage concentraties aan NO_x uit te stoten. Dat is heel positief.

Ook de gevolgen van de dieselgate zijn nog altijd merkbaar. Zonder dieselgate, waarbij sjoemelsoftware werd geïnstalleerd om schonere testresultaten te verkrijgen, had de uitstoot van stikstofdioxide 70 procent lager gelegen. Ondanks de softwareaanpassingen die de fabrikanten uitvoerden, blijken dieselveertuigen van voor 2019 op de weg nog altijd veel meer stikstofdioxide uit te stoten dan berekend.

Het verkeer is in Vlaanderen de grootste bron van stikstofdioxide en de op één na grootste bron van fijn stof. Controle op fraude kan dus veel milieuwinst opleveren, zoals het aanpakken van de fraude met roetfilters. In de pers kondigde u, minister, al aan dat u de software wilt inzetten bij politiecontroles. U zou daarover in gesprek gaan met uw collega, minister Peeters. Daarnaast kocht de Vlaamse overheid reeds één meettoestel aan en worden er in de haven van Antwerpen ondertussen ook controles uitgevoerd die voornamelijk gericht zijn op het vrachtverkeer. Eind juni lopen de metingen af en worden de resultaten verwacht. Ik kijk daar uiteraard naar uit.

De Vlaamse overheid kocht één toestel aan. Zijn er plannen om nog meer toestellen aan te kopen? Waar zouden die dan ingezet worden en welke milieuwinst moet dat opleveren? Ik denk het een belangrijke uitdaging is om milieuwinst te kunnen realiseren.

Hoe zullen de conclusies uit het rapport over de remote sensing meegenomen worden in de uitvoering van het luchtbeleidsplan? Welke concrete acties koppelt u hieraan?

Is er al een overleg geweest met minister Peeters over het inzetten van de meettoestellen bij politiecontroles? Welke knelpunten zijn er eventueel nog en welke stappen moeten genomen worden om ze te kunnen inzetten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mevrouw Schauvliege, vooreerst, ik heb inderdaad gezegd dat het rapport er in juni moest zijn. We houden die timing aan. Ik zal het plan, samen met de belangrijkste conclusies en beleidsaanbevelingen, voor het zomerreces aan de Vlaamse Regering communiceren

Luchtkwaliteit is uiteraard een transversale bevoegdheid, en de verantwoordelijkheid voor diverse van de maatregelen in het luchtbeleidsplan ligt voor een groot deel bij mijn collega-ministers. Voor de verkeersmaatregelen ben ik in overleg met collega Peeters. Een belangrijk dossier is de aanpak van emissiefraude.

Wat stikstofdepositie betreft, werken we volop aan een definitieve PAS. In het luchtbeleidsplan stonden er al een aantal percentages en er worden verschillende scenario's voor verdere emissiereductie van stikstof onderzocht. Deze scenario's bevatten reeds mogelijke extra maatregelen.

Zoals jullie weten, vind ik het handhaven van bestaande normen heel belangrijk, dus ook de aanpak van emissiefraude. Daarom heeft de VMM in het voorjaar van 2021 een grootschalig beleidsonderzoek afgerond waarin remote sensing een grote rol speelt. Door middel van remote sensing kunnen probleemvoertuigen onderscheiden worden van voertuigen die de uitstootnormen wel naleven. Ik heb zowel de resultaten van de beleidsstudie als de beleidsaanbevelingen van de VMM onderzocht gedeeld met collega Lydia Peeters. Er is dus al een overleg opgestart om tot een globale aanpak van emissiefraude te komen, zoals ook in het Vlaams regeerakkoord werd afgesproken en in onze beleidsbrieven en het Vlaams luchtbeleidsplan 2030 werd bevestigd.

Het Vlaams beleidsonderzoek rond emissiefraude is innoverend vanwege twee redenen. Eén, er werd op grote schaal onderzocht om via remote sensing probleemvoertuigen te onderscheiden van voertuigen die de bestaande uitstootregels wel tegemoetkomen. In geen geval is remote sensing dus een groene flitspaal die de onwetende burger probeert te pakken. Remote sensing identificeert voertuigen die grote bovenmatige emissies uitstoten. Op die manier kunnen er gericht auto's van de weg worden gehaald. Daarnaast is remote sensing vooral een hefboom om producenten te controleren en aan te pakken, indien zij voertuigen op de markt brengen die de bestaande uitstootnormering niet naleven.

Er werd ook gebruikgemaakt van geavanceerde inspectiesoftware die inspecteurs in staat stelt om eventuele fraude aan te tonen bij vrachtwagens die op basis van de remote sensing waren gedetecteerd.

Ik wil een eventuele verwarring op basis van berichtgeving in de media wegnemen en duidelijk stellen dat we reeds geïnvesteerd hebben in de aankoop van een toestel met inspectiesoftware voor de controle van vrachtwagens. Dat mag dus rechtgezet worden. De Vlaamse Regering heeft echter nog geen beslissing genomen over de huur of aankoop van remotesensingdetectoren. Dat moet nog besproken worden, ook binnen de schoot van de Vlaamse Regering, zodat we hier ruimer gebruik van kunnen maken.

Wat de grenswaarden betreft, maakten we in het pilootproject met de politie gebruik van een uitstootdrempel voor stikstofdioxide die aanzienlijk boven de Europese norm ligt, zodat we valspositieve resultaten vermijden. Door via remote sensing gericht vrachtwagens te selecteren die meer dan 40 gram stikstofdioxide per kilogram brandstof uitstoten, steeg het percentage vaststellingen van defecten en

fraude van 9 procent naar 83 procent. Remote sensing betekent dus een enorme efficiëntiewinst: de pakkans van fraudeurs stijgt en inspectiediensten en reglementaire transportfirma's verliezen veel minder tijd.

Op basis van de ervaring die we hebben opgedaan met het systeem in Vlaanderen, werken we nu ook met andere partners aan vervolgpiloten. Zo waren we betrokken bij een vervolgcampagne rond remote sensing in Brussel en werken we momenteel samen met het havenbestuur van Antwerpen voor metingen die daar momenteel plaatsvinden. Je hebt daar natuurlijk ook heel veel vrachtwagenverkeer.

Mijn administratie is ook nauw betrokken bij de Europese besprekingen die de toekomstige emissiestandaarden, de Euro 7-normen, vorm geven. Op basis van ons beleidsonderzoek hebben we beter dan ooit zicht op de tekortkomingen in het huidige wettelijke kader, en die kennis gebruiken we om betere garanties in te bouwen in de toekomstige wetgeving. Zo zorgen we ervoor dat in de toekomst voertuigen ook in de praktijk proper en betrouwbaar zijn en blijven.

Mijnheer Danen, uw eerste en tweede deelvraag hebben betrekking op de bevoegdheden van minister Peeters. Over dit specifieke thema zijn we in overleg, maar op andere vragen die exclusief tot haar bevoegdheid horen, kan ik helaas niet ingaan.

Op mijn initiatief voert de Vlaamse Milieumaatschappij in samenwerking met GOCA momenteel voorbereidend onderzoek uit om een pragmatische testprocedure uit te werken om de uitstoot van stikstofoxiden te controleren. Momenteel wordt contact gelegd met leveranciers van diverse apparatuur om dit uit te testen. Die testen worden opgestart aan het begin van deze zomer. De resultaten van dit project worden verwacht in januari. Indien het project tot een succesvolle testprocedure leidt, dan moet die naar analogie met de invoering van de deeltjestest worden verankerd in een wetgevend kader, het liefst in samenspraak met de andere gewesten. Aangezien deze wetgeving onder de bevoegdheid van minister Peeters valt, reken ik op een constructieve samenwerking voor een snelle en effectieve invoering.

Er is in die zin heel wat in beweging, maar ons onderzoek heeft blootgelegd dat bijkomende inspanningen nodig zijn voor een effectief en coherent beleid tegen emissiefraude. We hebben de technologie nu. Die is zeer innovatief, ze behoort eigenlijk tot de wereldtop. Het zou jammer zijn mochten we daar nu geen verder gebruik van maken omdat we op die manier ook zeer gericht wagens aan de hand van die sensoren uit het verkeer kunnen halen. Soms kan het ook wel zijn dat er een vergissing optreedt, en dan zullen we dat voor alle duidelijkheid natuurlijk niet bestraffen, maar fraude kan natuurlijk niet. Dat is asociaal en onrechtvaardig, en bovendien niet goed voor onze luchtkwaliteit. Ik zie er alleen maar voordelen in om hier verder mee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister, voor uw uitvoerig antwoord, dat natuurlijk vooral ingaat op het hele dossier rond de fraude.

Ik heb een andere bijvraag. Want ik wil het eigenlijk hebben over het luchtbeleidsplan. U hebt een tijdje geleden aangekondigd dat er tegen de zomer een beslissing komt met betrekking tot de uitfasering van vervuilende houtkachels. Ik heb een heel concrete vraag: hoever staat u daarmee? Gaan we met een aangepaste richtlijn de zomer in zodat we in het volgende stookseizoen minder vervuiling hebben?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u voor het antwoord. Ik zal die vraag aanpassen en zeker aan minister Peeters stellen, want ik begrijp dat zij bevoegd is voor die autokeuringscentra.

Ik stel wel vast er een goede evolutie is in het dossier. Toen ik hier de eerste vragen over stelde, zal ik niet zeggen dat iedereen het probleem minimaliseerde, maar er heerste wel een sfeertje dat het allemaal niet zo erg was en of we daar wel iets aan moesten doen en dat het eens bekeken zou worden. Ik stel vast dat we nu inderdaad een voortschrijdend inzicht hebben en dat we tot een goed beleid in de aanpak van roetfilterfraude aan het komen zijn.

Voor alle duidelijkheid: het gaat er niet om om mensen te pesten of mensen uit het verkeer te halen waar dat onterecht is, maar het gaat hier echt over de aanpak van manifeste fraude. We weten dat die manifeste fraude er effectief is. Ik hoop echt dat we moderne technologie kunnen inzetten om daaraan het hoofd te bieden.

Wat de normen en roetfilterfraude betreft, neem ik aan dat minister Peeters dit met de bevoegde ministers van de andere gewesten moet bespreken. Zij moet hierover een akkoord bereiken en ik zal hierover een vraag om uitleg stellen.

Minister, ik hoop alleszins dat u op dit vlak zult doorzetten. De huidige gouverneur van Limburg, de heer Lantmeeters, heeft hier in het verleden vragen om uitleg over gesteld. Ik heb begrepen dat hij er voorstander van is met betrekking tot dit dossier de koe bij de horens te vatten. Ik hoop dat u op dit elan voortgaat. We zullen alleszins de vinger aan de pols houden.

De voorzitter: De heer Ceysens heeft het woord.

Lode Ceysens (CD&V): Minister, ik dank u voor uw volledig antwoord.

Mijnheer Danen, u had zich niet enkele jaren eenzaam hoeven te voelen. Ik denk dat ik deze problematiek tijdens de vorige legislatuur ruim onder de aandacht heb gebracht. Ik heb hierover verschillende vragen om uitleg gesteld, weliswaar met betrekking tot de keuringscentra. Ik denk dat minister Peeters op dat vlak nog stappen moet zetten, maar dit is alvast een stap in de goede richting. Aangezien ik straks nog een gelijkaardige vraag om uitleg zal stellen, zal ik het nu kort houden.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Mijnheer Ceysens, mijnheer Danen, wat de roetfilterfraude betreft, wil ik me bij jullie aansluiten. Naar mijn aanvoelen heeft mijn fractie de urgentie hiervan in deze commissie altijd onderschreven. We moeten mogelijkheden zoeken om dit aan te pakken. Op dat vlak moet Vlaanderen een pionier durven te zijn.

Minister, ik heb begrepen dat met betrekking tot de investeringen om remote sensing breder in te zetten, nog een beslissing moet worden genomen. Tussen de zomer en januari 2022 zal voor verschillende toestellen nog een testperiode lopen. Ik heb gelezen of gehoord dat een bredere inzet effectief wordt overwogen. U hebt gesteld dat het uw bedoeling is voertuigen van de weg te halen en eventuele frauduleuze producenten aan te pakken.

We hebben de metingen. We kunnen nakijken wie negatieve resultaten scoort. Ik stel me de vraag of we nog bijkomende regelgeving nodig hebben. Kunnen we nu reeds voldoende optreden om voertuigen op basis van metingen effectief van de weg te halen en om frauduleuze producenten aan te pakken? Hebben we hiervoor nog bijkomende regelgeving nodig?

Als laatste punt denk ik dat ik geen antwoord heb gekregen op de vraag welke milieuwinst we door de inzet van remote sensing en door een betere opvolging en handhaving zouden kunnen bereiken. Kunt u nog diepgaander stilstaan bij de milieuwinst die we voor ogen hebben?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, daarnet ging het over de autokeuring, maar als we installaties aankopen, gaat het mij erom dat we moeten nagaan dat alles juridisch-technisch in orde is. U zult nog bekijken welke installaties het zullen worden, maar als de controle tijdens de autokeuring met een sonde in de uitlaat gebeurt en de groene camera zich op de rookpluim baseert, moet dat allemaal op elkaar worden afgestemd. Het kan niet dat de meting tijdens de autokeuring correct verloopt en dat nadien op basis van de groene camera een bekeuring volgt.

De Vlaming is inventief. Als we ons op de rookpluim achter de auto baseren, is het een kleinigheid om de uitlaat vooraan te laten uitkomen. In welke mate is alles juridisch in orde en kan dit naderhand niet wordt betwist? Het is nodig dat hier iets aan wordt gedaan. Wij zijn altijd te vinden voor de nodige handhaving van de decreten die we hier goedkeuren, want anders hebben ze weinig tot geen zin.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Schauvliege, in verband met de houtkachels heb ik inderdaad aangegeven dat daar een beslissing zal komen richting zomerreces. Ook dat dossier zit nog 'on timing'.

Er zijn bijzonder veel milieuwinsten te boeken door echt specifiek in te zetten op een kleine groep van 5 à 10 procent van de probleemvoertuigen. Laten we duidelijk zijn: de grote groep, 90 tot 95 procent, doet het goed. Maar het gaat natuurlijk om die kleinere groep van 5 à 10 procent. Door performant toezicht te houden zal op termijn de uitstoot van deze vloot ook met ruim 70 procent dalen. Dat is heel wat. We kunnen op korte termijn ook de uitstoot van fijn stof van onze volledige vloot met 15 procent reduceren. En als we een halt toeroepen aan AdBluefraude bij vrachtwagens, dan zal de vrachtwagenvloot 20 tot 40 procent minder stikstofoxide uitstoten dan vandaag het geval is. De winsten die we kunnen halen zijn dus heel groot. Daarom ben ik er echt van overtuigd dat, als de technologie het ons toelaat – dat is ook zo, dat blijkt nu ook uit het zeer gedetailleerde onderzoek van de administratie –, we dat moeten doen. Het is goed dat Brussel en de haven van Antwerpen daar nu ook mee verdergaan.

Wat de detectiemethode betreft, is de afstelling van toestellen natuurlijk belangrijk. Dat was een vraag van collega Pieters. Wij willen zowel inzetten op betere controles bij de autokeuring en ook op de 'remote sensing'. Dat is eerder een instrument om diegenen die frauderen uit het verkeer te halen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik kijk natuurlijk wel uit naar het luchtbeleidsplan en de maatregelen die u zult aanpassen om de doelstellingen te halen. Ik stel vast dat juli een zeer drukke maand zal worden tot het zomerreces, met alle plannen die nog op tafel liggen. Maar goed, ik denk dat het belangrijk is dat die maatregelen bijgesteld worden, zodanig dat we onze doelstellingen halen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, wij vragen een correct en coherent beleid ter zake, niks meer, niks minder want de wet is er voor iedereen. Het kan niet dat de meeste mensen hun filter in orde brengen en anderen niet. Iedereen is gelijk voor de wet.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik geef enkel de aanmoediging om er verder op in te zetten. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitstel van de deadline voor kunstmestregistratie – 3572 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, ik zal kort zijn in mijn vraagstelling, dan hebt u meer tijd om te antwoorden.

Ik heb er hier in de commissie op 20 april al over gesproken, en mijn bezorgdheid geuit over de extra administratieve last voor zowel de kunstmesthandelaars als de landbouwers, maar vooral ook over de buitenlandse concurrentie. Buitenlandse kunstmesthandelaars zouden namelijk toch op zijn minst aan dezelfde verplichtingen onderworpen moeten worden als de Vlaamse. Want anders schieten we niet alleen ons doel voorbij, maar gaan we ook een oneerlijke concurrentie creëren. Dat kan absoluut niet de bedoeling zijn.

Minister, recent werd de deadline voor de kunstmestverrichtingen uitgesteld. De gegevens van de verhandelingen van 1 januari tot 15 april 2021 moesten normaal tegen 15 mei 2021 doorgegeven worden. Dit werd voor zowel landbouwers als handelaars uitgesteld tot gisteren, 31 mei, wegens technische problemen.

Minister, met welke technische problemen kampt het Mestbankloket precies? Hoe kunnen die problemen worden opgelost?

Hebt u nog overleg gepleegd met de Nederlandse en Waalse collega's zodat kan worden gewaarborgd dat voor iedereen, ook voor importeurs, de regels dezelfde zijn?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord

Minister Zuhail Demir: Collega Ceyskens, het klopt dat het Mestbankloket te kampen heeft gehad met enkele technische problemen. Tijdens de testen eind april verliep alles vlot, maar hoe dichterbij 15 mei naderde, hoe meer mensen daarvan gebruik wilden maken met als gevolg de technische problemen.

Aangezien het Kunstmestregister deel uitmaakt van het Mestbankloket, had dit ook zijn gevolgen voor deze nieuwe toepassing. De optredende problemen waren deels te wijten aan het regelmatig uitvallen van de toepassing itsme, een van de manieren om in te loggen op het Mestbankloket. Dit werd blijkbaar deels veroorzaakt door bugs die optraden bij een nieuwe release van het kunstmestregister om het gebruiksvriendelijker en performanter te maken. Deze problemen hadden zich niet voorgedaan tijdens de testen. Door deze bugs werden bepaalde geregistreerde gegevens niet correct bewaard.

Uiterlijk 15 mei moesten de landbouwers en de kunstmesthandelaars alle kunstmestbewegingen tussen 1 januari en 15 april geregistreerd hebben. Aangezien de technische problemen zich voordeden in de week voorafgaand aan deze deadline, is de datum uitgesteld naar 31 mei. Bij een nieuwe release op zondag 16 mei waren deze problemen van de baan.

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) monitort de toepassing nauwlettend zodat eventueel nieuwe optredende problemen zo snel mogelijk kunnen worden aangepakt.

De kunstmesthandelaars uit de grensgemeenten in zowel Wallonië als Nederland werden aangeschreven door de Mestbank met de nodige informatie over het

kunstmestregister, zodat ze op de hoogte zijn van hun verplichtingen. De Mestbank heeft ook de bevoegdheid om die buitenlandse en Waalse importeurs van kunstmest te controleren en te sanctioneren wanneer ze zich niet houden aan het Mestdecreet wat het kunstmestregister betreft. We zullen die controles ook effectief uitvoeren zodat het voor de handelaars uit de grensgemeenten duidelijk is dat ook zij aan die verplichtingen moeten voldoen.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, ik ben blij te horen dat er alleszins wordt gekeken naar Wallonië en Nederland, want dat blijft mijn grote bezorgdheid. Zo zijn er berichten van buitenlandse handelaars die zeggen dat zij zelf geen aangifte doen bij de Belgische overheid. Ze hebben het daar ook mis want het gaat over de Vlaamse overheid. Ik veronderstel dat ook in het buitenland de meeste handelaars te goeder trouw zijn. We moeten natuurlijk diegenen treffen die dat niet zijn. Ik ben dan ook voorstander van controle, en ik vraag me af of misbruiken van import uit het buitenland kunnen worden gerapporteerd aan de Mestbank en, zo ja, hoe dat dan gebeurt.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Ceyskens en het antwoord van de minister over de buitenlandse handel en de controle daarop. Maar ik wil ook nog even stilstaan bij het kunstmestregister en de aangifte. Wanneer er problemen opduiken, moet er inderdaad snel kunnen worden gehandeld. Daarover is gecommuniceerd met de landbouwers. Minister, u weet dat ik bezorgd was over de uitrol van dat register en over de manier waarop dat is gebeurd. Dat is ook duidelijk gebleken uit eerdere vragen die ik daarover heb gesteld. Ik betreur dat uiteraard, maar ik begrijp dat niemand, ook u niet, dat fijn vindt. Overleg en testing hadden een belangrijk element kunnen zijn om een aantal zaken te vermijden.

Nu, het is wat het is, we staan waar we staan. Maar ik zou toch willen vragen of er ook een momentum voorzien wordt om nog eens een grondige evaluatie van het register en van de werkmethode daarvan te doen. Met andere woorden: als er klachten of bezorgdheden zijn, denk ik echt dat er nog een aantal mogelijkheden zijn, ook richting een vereenvoudiging van het systeem. Minister, wilt u overwegen om nog eens een grondige evaluatie van het systeem te doen, om tot een verbetering te kunnen overgaan? Wanneer wilt u dat inplannen?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik denk dat we allemaal betreuren dat er opstartproblemen geweest zijn. Maar ik wil er toch nog eens de nadruk op leggen dat deze registratie heel belangrijk is. Want we zien dat het kunstmestgebruik niet goed gekend is vandaag, dat het toeneemt en dat, als we naar een betere waterkwaliteit willen gaan, we toch echt een goed zicht moeten hebben op het kunstmestgebruik.

Voor de rest denk ik dat we in het verleden al hebben afgesproken dat er een evaluatie zou komen na verloop van het gebruik. In die zin steun ik de vraag van collega Rombouts. Ik ga ervan uit dat we de vinger aan de pols houden, en dat we ervoor zorgen dat het systeem performant en gebruiksvriendelijk is, zodat we de juiste gegevens krijgen om het beleid op aan te passen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik betreur dat natuurlijk ook. Maar bij elk nieuw systeem kan dat helaas gebeuren. Daarom hebben we ook dat uitstel van twee weken gegeven. Maar ik ben het met jullie eens dat een goede kunstmestregistratie van groot belang is. Ik wil dat gerust laten evalueren. Verbeteringen aanbrengen is

altijd goed. Collega Rombouts, ik wil dat zeker doen. Als we kunnen vereenvoudigen, doe ik dat graag.

Het is op voorhand ook getest, door externen en door landbouwers zelf. Maar hier kunnen we jammer genoeg niets aan doen. Tijdens het testen was dat oké, maar vlak daarvoor zijn er dan toch wat problemen opgedoken.

Ik wil misschien nog meegeven dat we ook met Frankrijk op die manier werken, collega Ceyskens. We pakken alle grenslanden of burens dus mee om daar toch te wijzen op de verplichtingen. We zullen sowieso ook controleren.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik ga ervan uit, in afwachting van een evaluatie, dat u als minister zelf ook de vinger aan de pols houdt, zodat het loket performant en gebruiksvriendelijk is, en dat er inderdaad gecontroleerd wordt op buitenlandse importeurs.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.